

Vera Görman

TILINPÄÄTÖSANALYYSI LAHDEN 4H-YHDISTYKSELLE

Talouden kehitys ja toimenpidesuositukset

Opinnäytetyö

Tradenomi (AMK)

Liiketalouden koulutus

2024

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tutkintonimike	Liiketalouden ammattikorkeakoulututkinto
Tekijä/Tekijät	Vera Görman
Työn nimi	Tilinpäätösanalyysi Lahden 4H-yhdistykselle
Toimeksiantaja	Lahden 4H-yhdistys ry
Vuosi	2024
Sivut	54 sivua, liitteitä 4 sivua
Työn ohjaaja	Jarmo Kulhelm

TIIVISTELMÄ

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli analysoida Lahden 4H-yhdistyksen tämänhetkistä taloudellista tilannetta ja sen muutosta viiden vuoden tarkastelujaksolla. Tutkimuksessa selvitettiin syitä havaittujen muutosten takana sekä luotiin muutama vaihtoehtoinen skenaario yhdistyksen tulevaisuuden talousnäköymistä. Tutkimuksessa ilmenneiden seikkojen perusteella tehtiin toimenpidesuosituksia vakavaraisen, kestävän yhdistystoiminnan turvaamiseksi.

Toimeksiantaja Lahden 4H-yhdistys on Suomen 4H-järjestön alaisuudessa toimiva, paikallista nuorisotyötä toteuttava voittoa tavoittelematon yhdistys. Paikallisyhdistys noudattaa valtakunnallisia 4H-strategian linjauksia tarjoten lapsille ja nuorille kerho-, kurssi- ja työtoimintaa sekä muita elämönhallintaa ja työllistymistä tukevia palveluita.

Tutkimus toteutettiin kvalitatiivisin tutkimusmenetelmin. Tutkimuksen teoriaosuudessa käsiteltiin yhdistystoimintaa, tilinpäätöstä sekä tilinpäätösanalyysin vaiheita ja menetelmiä. Lisäksi käsiteltiin tunnuslukuanalyysissä tutkittavia tunnuslukuja ohjearvoineen sekä puolistrukturoitua haastattelua tutkimusmenetelmänä. Tutkimuksellisessa osassa analysoitiin yhdistyksen tilinpäätöstä laskemalla talouden tunnuslukuja SBB Financial Analyzer – ennuste- ja tilinpäätösohjelmistolla, sekä havainnoimalla talouden muutoksia tarkastelujaksolla. Syitä muutosten takana sekä tulevia toimintanäkymiä selvitettiin haastatteleamalla yhdistyksen vastuuhenkilöitä.

Tutkimuksen perusteella yhdistyksen taloudellisen tilanteen todettiin olevan kelvollisella tasolla, kun otetaan huomioon toiminnan voittoa tavoittelematon luonne. Kannattavuuden todettiin olevan välttävällä tasolla, jota voidaan pitää aatteelliselle yhdistykselle kuitenkin riittävänä toiminnan jatkon turvaamiseksi. Omavaraisuus sekä maksuvalmius ovat erinomaisella tasolla, mikä tekee yhdistyksestä vakavaraisen, luotettavan yhteistyökumppanin.

Tilinpäätöksiä analysoimalla voidaan todeta hankerahoituksen merkitys sekä kunnalta ja valtiolta saatujen yleisavustusten tärkeys. Myös palkkatukien merkitys tulorahoituksen sekä yhdistyksen operatiivisen toiminnan turvaamiseksi on oleellinen. Ilman edellä mainittuja eriä toiminnan voidaan todeta olevan nykyisen palvelutarjonnan kulurakenteella ennen pitkää kannattamatonta. Toimintasuosituksena on ylläpitää ja kehittää yhteistyötä sidosryhmien (kunta, hyvinvointialue) kanssa edelleen sekä edistää aktiivisesti hankerahoitusta toiminnan turvaamiseksi jatkossakin.

Asiasanat: tilinpäätösanalyysi, tunnusluvut, kannattavuus, vakavaraisuus, maksuvalmius

Degree title	Bachelor of Business Administration
Author	Vera Görman
Thesis title	Financial statement analysis
Commissioned by	Lahti 4H Association
Time	2024
Pages	54 pages, 4 pages of appendices
Supervisor	Jarmo Kulhelm

ABSTRACT

The objective of the thesis was to make financial statement analysis for a non-profit organization by analysing their current financial situation and its change during a five-year review period. Purpose was to investigate the reasons behind the observed changes and create a few alternative scenarios for the association's future outlook.

The study was performed using qualitative research methods. The theoretical part of the study examined with association activities and the stages and methods of financial statement analysis. In addition, the identification figures and their guideline values in the key figure analysis were discussed, as well as semi-structured interviewing as a research method. In the data analysis part, the association's financial statements were analysed by SBB Financial Analyzer, calculating key figures and observing changes during the period under review. The reasons behind the changes and future prospects for operations were investigated by interviewing the persons in charge of the association.

Based on the study, the financial situation of the association was found to be at a decent level. The association can be deemed adequately profitable and in terms of self-sufficiency and liquidity. its performance is appears to be excellent. The analysis also revealed the importance of project funding and subsidies as a part of income financing. Without them, the operation would be unprofitable. The report provided amount of information about the association and its income structure.

Keywords: financial statement analysis, profitability, financial solidity, liquidity

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	YHDISTYS.....	8
2.1	Yhdistystoiminta Suomessa.....	9
2.2	Yhdistyslaki ja yhdistyksen säännöt.....	10
2.3	Yhdistyksen kirjanpito.....	10
3	TILINPÄÄTÖS.....	11
3.1	Tuloslaskelma.....	13
3.2	Tase.....	13
3.3	Yhdistyksen tilinpäätös.....	14
4	TILINPÄÄTÖSANALYYSI.....	15
4.1	Tilinpäätösanalyysin menetelmät ja vaiheet.....	16
4.2	Tilinpäätöksen oikaisu.....	17
4.3	Prosenttilukumuotoinen tilinpäätös.....	17
4.4	Trendianalyysi.....	18
4.5	Tunnuslukuanalyysi.....	18
4.5.1	Kannattavuus.....	19
4.5.2	Vakavaraisuus.....	22
4.5.3	Maksuvalmius.....	23
4.5.4	Kasvumittarit.....	25
4.6	Tilinpäätösennusteet.....	25
5	TOIMEKSIANTAJAN ESITTELY.....	26
5.1	Lahden 4H-yhdistys ry.....	26
5.2	Rooli palveluntuottajana ja lähtökohdat tutkimukselle.....	28
6	TUTKIMUSMENETELMÄT.....	29
6.1	Kvalitatiiviset analysointimenetelmät tutkimuksessa.....	30
6.2	Tuloslaskelman rakenteen muokkaus.....	31
6.3	Tunnuslukujen analysointi.....	32

6.4	Haastattelut tulinnan apuna	33
7	TUTKIMUKSEN TULOKSET	34
7.1	Haastattelun tulokset	34
7.2	Tunnuslukuanalyysi, vuoden 2022 tilinpäätös	37
7.2.1	Kannattavuus	37
7.2.2	Vakavaraisuus	38
7.2.3	Maksuvalmius	39
8	JOHTOPÄÄTÖKSET	39
8.1	Taloustilanne nyt.....	39
8.2	Talouden kehitys tarkastelujaksolla	41
8.3	Tulevaisuuden näkymät skenaarioiden toteutuessa	46
8.3.1	Skenaario 1: palkkatukien leikkaus.....	46
8.3.2	Skenaario 2: valtion ja kunnan myöntämien avustusten vaikutus	47
8.3.3	Skenaario 3: elinkeinotoiminnan vahvistaminen	47
8.4	Toimenpidesuositukset	47
8.5	Käyttäjäkokemus SBB Financial Analyzer	50
8.6	Työn luotettavuus	51
9	LOPUKSI	53
	LÄHTEET.....	54

LIITTEET

Liite 1. Tase vastaavaa 2022

Liite 2. Tase vastattavaa 2022

Liite 3. Tuloslaskelma 2022

1 JOHDANTO

Nykyajan liike-elämässä puhutaan paljon tiedolla johtamisesta. Yksinkertaistettuna tiedolla johtamisella tarkoitetaan todennettuun tietoon perustuvaa päätöksentekoa. Oikeaa, luotettavaa tietoa saadaan olemassa olevaa dataa analysoimalla. Yksi yleinen datan analysointiin kehitetty työkalu on esimerkiksi tilinpäätösanalyysi, jota on käytetty myös tässä tutkimuksessa.

Yrityselämästä tutut vaatimukset yrityksen vakavaraisuudesta, maksuvalmiudesta ja kannattavuudesta pätevät myös voittoa tavoittelemattoman yhdistyksen kohdalla. Vaikka tähtäimessä ei olekaan perinteisen, euroilla mitattavissa olevan arvon (yleensä voiton) tavoittelu, vaaditaan liiketoiminnalta kuitenkin kannattavuutta, jotta toiminnan jatko voidaan turvata. Tässä työssä tutkitaan aatteellisen, voittoa tavoittelemattoman yhdistyksen tämänhetkistä taloudellista tilannetta, sen kehitystä menneinä vuosina sekä tulevaisuuden näkymiä. Opinnäytetyöllä pyritään tuottamaan informaatiota siitä, mihin seikkoihin kannattaa tulevaa toimintaa suunniteltaessa kiinnittää huomiota.

Tutkimuksen toimeksiantaja on Suomen 4H-järjestön alaisuudessa toimiva Lahden 4H-yhdistys ry. Kattojärjestö on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton, valtakunnallisesti toimiva Suomen suurin nuorisojärjestö (Suomen 4H-liitto s.a. Innostu, onnistu ja opi uusia asioita kavereiden kanssa). Arvoihin sisältyvät neljä H-kirjainta (Head – Hands – Heart - Health) sisältävät ajatuksen lapsen ja nuoren ajattelun, taitojen ja tunne-elämän tasapainoisesta kehityksestä ja sitä kautta rakentuvasta hyvinvoinnista (Suomen 4H-liitto s.a. Arvot ja kasvatusajattelu). Järjestön tarkoituksena on antaa lapsille ja nuorille mahdollisuus löytää omat vahvuutensa tekemällä oppien. Järjestö tahtoo luoda harrastuksen kautta turvallisen ja vastuullisen polun aktiiviseen ja kestävään elämäntapaan sekä kannustaa lapsia ja nuoria työelämään ja yrittäjyyteen. (Suomen 4H-liitto s.a. 4H-järjestö.)

Vuonna 1999 perustettu paikallisyhdistys Lahden 4H toteuttaa toimintaa paikallisesti sekä noudattaa valtakunnallisia 4H-strategian linjauksia. Yhdistys

tarjoaa lapsille sekä nuorille (6–28-vuotiaat) elämänhallintaa monipuolisesti tukevia palveluita: kerho-, kurssi- ja työtoimintaa. Yhdistys työllistää vuosittain yli 100 henkilöä, aktiivisia jäseniä on yli 600 (Vuosikertomus 2022).

Pitkään toimineella yhdistyksellä on vahva jalansija Lahden alueen järjestösektorilla ja se tekee yhteistyötä monien eri tahojen kanssa täydentäen muun muassa kunnan sekä hyvinvointialueen tarjoamia palveluja. Kaikessa toiminnassa korostuvat kannustava ilmapiiri, vuorovaikutustaidot sekä sosiaalinen tuki. Yhdistyksen toteuttama työ on yhteiskunnallisesti tärkeää ja siksi tahdonkin auttaa yhdistystä eteenpäin omalla panoksellani.

Yhdistyksen tämänhetkistä taloudellista tilaa selvitetään tekemällä viimeisimmästä vahvistetusta (v. 2022) tilinpäätöksestä tunnuslukuanalyysi. Analyysi tehdään yhdistystoiminnan luonteen kannalta tärkeimmistä tunnusluvuista. Toisaalta tutkittavien lukujen valinnassa pyritään huomioimaan myös juuri kyseisen yhdistyksen taloudelliset erityispiirteet. Tilinpäätöksestä laskettuja tunnuslukuja analysoidaan olemassa olevaa kirjallisuutta hyödyntäen ns. kirjoituspöytä tutkimuksena.

Jotta yhdistyksen tämänhetkisestä taloudellisesta tilanteesta saadaan tehtyä tarpeeksi syvälinen analyysi, on tarkoituksenmukaista tutkia myös talouden muutosta viime vuosina. Tarkastelujaksona tässä on viiden vuoden jakso eli vuodet 2018–2022. Talouden muutoksen analysointityökaluna käytetään tilinpäätösanalyysi ja -ennusteohjelmisto SBB Financial Analyzera.

Haastatteluiden avulla pyritään selvittämään syitä havaittujen muutosten takana. Tarkoituksena on myös selvittää yhdistyksen avainhenkilöiden ajatuksia toimintaympäristössä lähivuosina mahdollisesti tapahtuvista muutoksista ja saatujen vastausten perusteella luoda ennusteita tulevista talousnäkymistä. Saadun tiedon perusteella koostetaan toimenpidesuosituksia yhdistyksen taloudellisen päätöksenteon tueksi.

Työssä käytetään monipuolisesti erilaisia kvalitatiivisia eli laadullisia tutkimusmenetelmiä. Työn teoriaosuus koostetaan ns. kirjoituspöytä tutkimuksena olemassa olevaa tausta-aineistoa hyödyntäen. Varsinaisen tilinpäätösanalyysin

lähteenä ovat yhdistyksen tilinpäätökset vuosilta 2018–2022. Laskettuja tunnuslukuja analysoidaan kirjallisuutta apuna käyttäen. Tarkastelujaksolla tapahtuneita muutoksia yhdistyksen taloustilanteessa havainnoidaan aiemmin mainitun ohjelmiston avulla. Tausta-aineiston tutkimisella (vuosikertomukset) sekä haastattelututkimuksella pyritään selvittämään syitä muutosten takana. Yhdistyksen avainhenkilöiden haastattelulla saadaan myös tietoa mahdollisista tulevista toimintaympäristön muutoksista, joilla saattaa olla vaikutusta yhdistyksen talouteen. Tulevaisuuden skenaarioiden pohjalta luodaan ennusteita tulevista talousnäkymistä.

Tutkimus rajautuu siis nimenomaan yhdistystoiminnan kannalta olennaisiin seikkoihin. Tilinpäätösanalyysistä jätetään pois tunnuslukuja, jotka eivät ole voittoa tavoittelemattoman yhdistyksen näkökulmasta olennaisia.

Työn teoriaosuudessa esitellään ensin yhdistyksen taloutta, kirjanpitoa ja tilinpäätöstä yleisellä tasolla. Sen jälkeen pureudutaan tarkemmin talouden analysointiin tilinpäätösanalyysin teorialla sekä esitellään käytettävät tutkimusmenetelmät. Tutkimuksen jälkeen tulokset koostetaan yhteen. Lopuksi kuvataan käyttäjäkokemusta SBB Financial Analyzeristä analysointityökaluna sekä arvioidaan tutkimuksen luotettavuutta sekä tutkimusprosessia.

Johdannon lopuksi todettakoon, että yhdistystoiminnassa mukana olevat päättävät elimet (esimerkiksi hallitus) eivät useinkaan ole talouden ammattilaisia, jolloin tilinpäätöksen sisältö saatetaan kokea vaikeasti hahmotettavana. Tämän työn tarkoituksena on tuottaa selkeä tietopaketti yhdistyksen tämänhetkisestä taloudellisesta tilanteesta, heikkouksista ja vahvuuksista sekä tulevaisuuden toiminnan suunnittelussa huomioitavista seikoista.

2 YHDISTYS

Tilastokeskuksen (s.a.) määritelmän mukaan aatteellisella yhdistyksellä tarkoitetaan vähintään kolmen yksityisen henkilön, yhteisön tai säätiön sopimuksella perustamaa, Patentti- ja rekisterihallituksen yhdistysrekisteriin merkittyä yhteenliittymää, jonka tarkoitus on aatteellinen. Tarkoituksena ei siis ole tuottaa voittoa tai muutakaan taloudellista ansiota sen jäsenille, vaan yhdistys perustetaan nimenomaan aatteellisen tarkoituksen toteuttamista varten.

Tilastokeskuksen (s.a) määritelmän mukaan aatteellinen yhdistys voi kuitenkin harjoittaa myös elinkeinoa tai muuta ansiotoimintaa, mikäli yhdistyksen säännöissä niin määrätään tai jos se muuten liittyy välittömästi yhdistyksen tarkoituksen toteuttamiseen, tai jos sitä on pidettävä taloudellisesti vähäarvoisena. Aatteellisia yhdistyksiä ovat esimerkiksi kulttuuri-, sosiaali- ja hyväntekeväisyisyhdistykset, urheilutoiminta- ja harrastusyhdistykset sekä ammatilliset etujärjestöt ja poliittiset puolueet (Patentti- ja rekisterihallitus 2022).

2.1 Yhdistystoiminta Suomessa

Suomessa yhteiskuntaelämän sektorit on perinteisesti jaettu kolmeen osaan: julkinen sektori käsittäen valtio ja kunnat, yksityinen sektori eli yritykset sekä kolmas sektori eli yhdistykset ja järjestöt (Harju 2020).

Kolmannen sektorin toiminnan voidaan nähdä täydentävän julkisia palveluita ja niiden tarjoama tuki onkin usein tärkeä osa julkisen sektorin tarjoamaa palveluketjua tai -kokonaisuutta. Siksi paikallisten ja alueellisten järjestöjen merkitys yhteiskunnallisina vaikuttajina ja työllistäjinä on merkittävä. Usein ne tavoittavat laajasti kansalaisia ja niiden toiminnan avulla edistetään asukkaiden hyvinvointia, terveyttä, osallisuutta sekä turvallisuutta (Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus 2023.) Julkisen rahoituksen määrän vähetessä järjestöillä on entistäkin suurempi rooli kunnan ja hyvinvointialueen palvelutarjonnan tukemisessa.

Suomessa yhdistys voi olla joko rekisteröitynyt tai rekisteröimätön. Rekisteröityneellä yhdistyksellä tarkoitetaan yhdistystä, joka on ilmoittanut itsensä Patentti- ja rekisterihallituksen yhdistysrekisteriin. Rekisteröity yhdistys on oikeustoimikelpoinen, eli se voi tehdä sopimuksia yhdistyksen nimissä sekä toimia oikeudessa. Toimintaa ohjaa yhdistyslaki. Yhdistyksen hallitus on tilivelvollinen eli vastaa siitä, että yhdistys toimii oikein. Rekisteröidystä yhdistyksestä käytetään usein lyhennettä ”ry”. (Suomen Pakolaisapu s.a.)

Yhdistys voi tosin toimia ilman rekisteriä kuulustakin. Tällöin toiminta on kuitenkin vapaamuotoisempaa, eikä rekisteröimätön yhdistys ole oikeustoimikelpoinen, vaan sen sopimuksista vastaavat allekirjoittaneet henkilöt itse, henkilökohtaisesti. Tällaisen yhdistyksen toimintaa säätelee vain osa yhdistyslaista. Vuonna 2020 uudistetun rahankeräyslain mukaan rekisteröimätönkin

yhdistys voi kerätä rahavaroja pienkeräyksen avulla jopa 20 000 euroa vuodessa. Käytännössä kuitenkin yhdistyksen rekisteröiminen on välttämätöntä, mikäli suunnitelmissa on tätä suuremman budjetin toiminta. (Suomen Pakolaisapu s.a.)

Suomessa toimii rekisteröityjen ja rekisteröimättömien yhdistysten lisäksi runsaasti muita ryhmiä, kerhoja, klubeja ja vastaavia kansalaisten omaehtoisia yhteenliittymiä (Harju 2020).

2.2 Yhdistyslaki ja yhdistyksen säännöt

Yhdistyslaki on tärkein yhdistyksen toimintaa ohjaava laki. Laissa määrätään muun muassa hallituksen minimikoosta, pöytäkirjanpidosta sekä jäsenten oikeuksista. Se turvaa suomalaisten yhdistysten tasa-arvoisen aseman yhteiskunnassa. (Opintokeskus Siviis s.a.)

Mikäli laki ei määrää jostakin asiasta, noudatetaan yhdistyksen itselleen perustamiskokouksessaan laatimia sääntöjä. Monissa käytännön toimintaa koskevissa tilanteissa yhdistyksen omat säännöt määrittävät yhdistyslakia tarkemmin, kuinka voidaan toimia. Rekisteröidyn yhdistyksen säännöt ovat Patentti- ja rekisterihallituksen tarkastamat, jolla varmistetaan, etteivät ne oli ristiriidassa Suomen lainsäädännön kanssa. Merkittävää on myös, että yhdistys ei voi poiketa omista säännöistään. Toiminnan kehittyessä saattavat perustamishetkellä laaditut säännöt vaatia uudelleentarkastelua ja niitä voidaankin tarvittaessa muuttaa. (Helsingin yliopiston ylioppilaslautakunta 2018.)

Yhdistyslain, yhdistyssääntöjen sekä tehtyjen päätösten ohella yhdistystoimintaa ohjaa joukko Suomessa vakiintuneita käytäntöjä ja toimintatapoja koskien esimerkiksi hallituksen toimintaa ja pöytäkirjojen muotokriteerejä. (Helsingin yliopiston ylioppilaskunta 2018.)

2.3 Yhdistyksen kirjanpito

Yhdistyksen kirjanpito täytyy järjestää lain mukaisesti ja hyvää kirjanpitoa noudattaen. Asiasta vastaa yhdistyksen hallitus. Yhdistysten on myös nouda-

tettava kirjanpitolakia samaan tapaan kuin elinkeinotoimintaa harjoittavien yritystenkin. Yhdistyslain muutos keväällä 2023 kevensi pienten yhdistysten hallinnollista taakkaa siten, että tietyt liiketoimintaa harjoittamattomat ns. mikroyhdistykset saavat soveltaa yhdistyslain 32 a § mukaista kevennettyä tilinpitomenettelyä. (Taloushallintoliitto 2023.)

Mikroyhdistyksiä suurempien yhdistysten on pidettävä kahdenkertaista kirjanpitoa. Kirjanpidon tapahtumat merkitään tapahtuman luonteen mukaan eri kirjanpitotileille, joista on olemassa selkeä, riittävästi eritelty tilikartta. Varsinaisen toiminnan tuottoja ja kuluja seurataan kustannuspaikoittain tai jos se ei ole mahdollista, tulee avata jokaisen toiminnanalan tuloja ja menoja varten omat kirjanpidon tilit. (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2022.)

Yhdistyksen tulee säilyttää kirjanpitokirjat vähintään 10 vuotta tilikauden päättymisestä joko sähköisessä tai paperisessa muodossa. Tositteiden ja muun kirjanpitoaineiston säilytysaika on kuusi vuotta. EU-rahoitteisissa projekteissa saatetaan edellyttää pidempääkin säilytysaikaa. Säilyttämisestä huolehtiminen on yhdistyksen hallituksen vastuulla. (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2022.)

3 TILINPÄÄTÖS

Kirjanpitolaissa (30.12.1997/1336, 3. luku) määritellään, että tilikaudelta on laadittava tilinpäätös, joka sisältää tilinpäätöspäivän taloudellista asemaa kuvaavan taseen sekä tuloksen muodostumista kuvaavan tuloslaskelman liitetietoineen. Lisäksi mikäli kirjanpitovelvollinen on suuryritys tai yleisen edun kannalta merkittävä yhteisö, vaaditaan laadittavaksi varojen hankintaa ja niiden käyttöä selvittävä rahoituslaskelma.

Kustakin taseen, tuloslaskelman ja rahoituslaskelman erästä on esitettävä vastaava tieto viimeistä edelliseltä tilikaudelta (vertailutieto). Jos tuloslaskelman tai taseen rakennetta on muutettu, on vertailutietoa mahdollisuuksien mukaan oikaistava. Tilinpäätökseen kuuluvien ja siihen liitettyjen asiakirjojen on oltava selkeitä ja niiden on muodostettava yhtenäinen kokonaisuus. (Kirjanpitolaki 3. luku, 1. §, 2. ja 4. kohta)

Kaikkien julkisten osakeyhtiöiden, suurten yksityisten osakeyhtiöiden ja osuuskuntien sekä yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen on lisäksi liitettävä tilinpäätökseen toimintakertomus (Kirjanpitolaki 3. luku, 1. § 3.kohta). Toimintakertomuksen avulla lukijan on helpompi ymmärtää laajemmin yrityksen toimintaa ja tulevaisuudennäkymiä (Hasan 2023).

Nykyinen kirjanpitolainsäädäntö on uudistettu vastaamaan Euroopan yhteisöjen direktiivien säännöksiä. Tilinpäätöksen esitystapaan on erilaisia vaihtoehtoja, joista määrätään kirjanpitolain ja -asetuksen ohessa myös kirjanpitolautakunnan yleisohjeessa. Osakeyhtiön tilinpäätöstä koskevia säädöksiä on myös osakeyhtiölaissa. Myös tuloverolailla sekä elinkeinoverolailla on käytännön vaikutusta tilinpäätöksen laadintaan. (Niskanen & Niskanen 2016.)

Suomalaista tilinpäätösnormistoa kuvaa FAS – Finnish Accounting Standards. FAS koostuu paitsi kirjanpitolain ja -asetuksesta, myös Kirjanpitolautakunta KILAn antamista yleisohjeista ja lausunnoista. Näistä muodostuu hyvän kirjanpitolaitoksen kokonaisuus. (Directors' Institute Finland 2020.)

FAS:n rinnalle on tullut kansainvälinen tilinpäätösstandardi IFRS. International Financial Reporting Standards on EU-maissa käyttöönotettu, pörssiyrityksiltä vaadittu tilinpäätösstandardi. Sen tarkoituksena on ollut yhtenäistää pörssiyrityksien tuottamaa tilinpäätösinformaatiota kansainvälisillä rahoitusmarkkinoilla. Käyttötarkoituksensa mukaan IFRS-tilinpäätös on lähtökohtaisesti konsernitilinpäätös mutta myös yksittäisen yrityksen tilinpäätös voidaan toteuttaa IFRS – tilinpäätöksenä. (Leppiniemi 2018.)

IFRS:n standardit ovat FASia yksityiskohtaisempia määräyksiä tilinpäätöksen erien arvostamisesta, jaksottamisesta ja esittämisestä. IFRS edellyttää myös laajempia liitetietoja kuin FAS. (Directors' Institute Finland 2020.) Leppiniemen (2018) mukaan Suomessa yritysten verotusmallin vuoksi konserniin kuuluvat emo- ja tytäryritykset laativat IFRS:n ohella myös FAS – tilinpäätöksen.

3.1 Tuloslaskelma

Tuloslaskelmalta selviää yrityksen tulot ja menot sekä tulos seuranta-ajanjaksoilta. Tämä ajanjakso voi olla esimerkiksi kuukausi, kalenterivuosi tai tilikausi. Tuloslaskelma kertoo toiminnan kannattavuudesta, siinä missä tase kertoo varallisuudesta ja velan määrästä. Käytännössä tuloslaskelma on vähennyslaskumuodossa oleva laskelma, jossa seurantajaksolla saaduista tuotoista vähennetään jaksolla syntyneet kulut. Vähennys tapahtuu kirjanpitoasetuksessa määrättyssä järjestyksessä erä erältä ylhäältä alas. (Eliko Oy s.a.)

Tuloslaskelma voidaan esittää joko kululajeittain tai toimintokohtaisena. Kululajikohtaisessa tilinpäätöksessä kulut jaotellaan seuraavasti: materiaalien ja palveluiden ostot, henkilöstökulut, poistot ja arvonalentumiset sekä muut kulut. Kun nämä erät vähennetään liikevaihdosta, saadaan liikevoitto. Toimintokohtaisessa tuloslaskelmassa lasketaan puolestaan ensin bruttokate, joka saadaan vähentämällä liikevaihdosta tuotteiden hankinta- ja valmistuskulut. Vähentämällä bruttokatteesta myynti- ja markkinointikulut sekä muut kulut saadaan liikevoitto. Liikevoitoksi saatu luku on aina samansuuruinen riippumatta siitä, kumpaa tuloslaskelman kaavaa on käytetty. Kaavaksi kannattaakin valita se, joka antaa parhaiten tietoa juuri kyseisen yrityksen liiketoiminnasta. (Hasan 2023.) Näistä kululajipohjainen tuloslaskelma on kuitenkin selvästi yleisempi (Niskanen & Niskanen 2016).

3.2 Tase

Tuloslaskelman parina on tase, joka kuvaa tilinpäätöspäivän taloudellista asemaa. Yksinkertaistettuna tase luettelee yrityksen omaisuuden ja kertoo, miten se on rahoitettu. Taloudellista asemaa tulkittaessa oleellista on muun muassa oman ja vieraan pääoman välinen suhde, jota kuvataan useilla tunnusluvulla. Käytetyimpiä näistä lienee omavaraisuusaste sekä velkaantumisaste. Tuloslaskelmassa viivan alle saattaa jäädä muhkea voitto, mutta tasetta vilkaisemalla selviääkin, että yritys on kovissa veloissa. (Hasan 2023.)

Lainsäädäntö antaa yrityksille paljon liikkumavaraa sen suhteen, ilmoitetaanko jokin asia taseessa vai taseen liitetiedoissa. Ratkaisu tehdään perustuen tilinpäätösinformaation selvyyteen. (Niskanen & Niskanen 2016.)

Tase koostuu kahdesta eri puolesta, joista toinen listaa yrityksen varallisuuden (vastaavaa) ja toinen sen, millä kyseinen varallisuus on rahoitettu (vastattavaa). Vastaavaa-puoli koostuu esimerkiksi rahoista, myyntisaamisista, varaston arvosta, kalustosta, kiinteistöistä, oikeuksista ja patenteista. Tavallisesti varallisuus listataan niin, että ylimpänä on vaikeimmin rahaksi muutettavat erät kuten kalusto. Mitä alemmaksi taseen vastaavaa puolella mennään, sitä likvidimpää (helpommin rahaksi muutettavaa) varallisuus on. (Visma 2024.)

Yrityksen tai yhdistyksen omistama varallisuus voidaan rahoittaa kahdella tavalla: joko luotolla tai omalla rahoituksella. Vastattavaa-puolen ”oma pääoma” tarkoittaa omaa rahoitusta ja ”vieras pääoma” luottoa. Yrityksen oma pääoma koostuu yleensä omistajien yritykseen tekemistä sijoituksista sekä yrityksen kerryttämästä voitosta. Luottoa eli vierasta pääomaa ovat esimerkiksi pankkilaina, ostovelka, verovelka tai vaikkapa seuraavalle tilikaudelle kuuluvat siirtovelat. (Visma 2024.)

3.3 Yhdistyksen tilinpäätös

Kirjanpitolaki määrittelee yhdistyksen tilinpäätöksen sisällön. Kirjanpitolain 3. luvun 1. § mukaan tilinpäätöksen tulee sisältää:

1. tilinpäätöspäivän taloudellista asemaa kuvaava tase
2. tuloksen muodostumista kuvaava tuloslaskelma
3. taseen, tuloslaskelman ja rahoituslaskelman liitteenä olevat tiedot

Mikäli yhdistys luokitellaan suuryritykseksi, tulee tilinpäätökseen sisällyttää myös rahoituslaskelma. Vaikka rahoituslaskelman laatiminen ei koske pienyhdistyksiä, mikään ei kuitenkaan estä niitäkin liittämästä rahoituslaskelmaa tilinpäätökseen. (Kauppakamaritieto 2023.)

Kirjanpitolain 3. luvun 2. §:n mukaan tilinpäätöksen tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot kirjanpitovelvollisen, tässä tapauksessa yhdistyksen, tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Lain edellyttämän ”riittävän ja oikean” kuvan antamiseksi vaadittavat lisätiedot (esimerkiksi satunnaisiin tuottoihin ja kuluihin sisältyvät erät) tulee antaa liitetiedoissa. Käytännössä liitetietovaatimukset ovat

sellaiset, että erittäin harvoissa tapauksissa paikallisyhdistys joutuu niitä kuitenkaan antamaan. (Yhdistystoimijat s.a.)

Yhdistyksen tilinpäätökseen on liitettävä myös toimintakertomus, mikäli päättyneellä ja sitä edeltäneellä tilikaudella ylittyy vähintään kaksi seuraavista rajoista:

1. yhdistyksen kokonaistuotot 7 300 000,00 euroa
2. taseen loppusumma 3 650 000,00 euroa
3. palveluksessa keskimäärin 50 henkilöä.

Lisäksi kirjanpitolain 3. luvun 13. §:n mukaan tilinpäätöstä varmentamaan on laadittava tase-erittely, jossa taseessa esitetyt yhteissummat eritellään. Pienen yhdistyksen kannattaakin laatia tase niin yksityiskohtaiseksi, että tase-erittelyyn jää mahdollisimman vähän eriteltäviä kohtia. Tase-erittelyyn liittyen yhdistyksen tulee pitää omistamastaan kalustosta luetteloa. Tällaista kalustoa ovat esimerkiksi yhdistyksen käytössä oleva arvokkaampi laitteisto. Kalustoluettelosta tulee ilmetä vähintään esineen nimi ja hankintavuosi. (Yhdistystoimijat s.a.)

Tilinpäätöksen katsotaan olevan laadittu, kun toimessa oleva päätösvaltainen yhdistyksen hallitus on sen allekirjoittanut. Tilin-/toiminnantarkastajat tarkastavat yhdistyksen tilit ja hallinnon ja antavat tilin-/toiminnantarkastuskertomuksen. Yhdistyksen tilinpäätöskokous käsittelee tilinpäätöksen ja tilin/toiminnantarkastuskertomuksen, vahvistaa allekirjoitetun tilinpäätöksen ja päättää vastuuvapauden myöntämisestä vastuuvollisille. Tuloslaskelma ja tase liitetietoineen on säilytettävä kirjanpitokirjojen tavoin vähintään 10 vuotta tilikauden päättymisestä. (Yhdistystoimijat s.a.)

4 TILINPÄÄTÖSANALYYSI

Tilinpäätöksen lukuja tulkittaessa on oleellista saada vastaus kolmeen kysymykseen: Onko tulos riittävä? Onko pääomarakenne terve? Riittävätkö rahat nyt ja tulevaisuudessa? Tätä tulkintaa kutsutaan tilinpäätösanalyysiksi. (Ala-Risku 2021.)

Tuloksen ja taseen analysointi kertoo yritykselle menneen vuoden liiketapahumat, yrityksen varat ja velat tilinpäätöshetkellä sekä sen, onko toiminta ollut kannattavaa tarkasteltavalla tilikaudella. Tilinpäätösanalyysi tukee yrityksen strategiaa ja auttaa muodostamaan käsityksen siitä, onko asetettuihin tavoitteisiin päästy. (Ala-Risku 2021.)

4.1 Tilinpäätösanalyysin menetelmät ja vaiheet

Tilinpäätösanalyysi, sen sisältö ja mitattavat tunnusluvut tulee aina valita yrityskohtaisesti ja strategiset tavoitteet huomioiden. Yrityksen tarpeisiin räätälöity analyysi tarjoaa juuri kyseiselle yritykselle olennaista ja luotettavaa informaatiota päätöksenteon tueksi. Perinteisen tilinpäätöksestä saatavan tiedon lisäksi analyysillä voidaan hankkia tietoa esimerkiksi investointi- tai rahoitusmahdollisuuksia pohdittaessa. (Ala-Risku 2021.)

Tilinpäätösten analysointitavoissa on maakohtaisia eroja: Keelen Yliopiston vuonna 2022 julkaiseman artikkelin mukaan tilinpäätösanalyysin apuna voidaan käyttää viittä eri lähestymistapaa: horisontaalinen analyysi, jossa verrataan kahta peräkkäistä vuotta, vertikaalinen analyysi (yksittäisten tilinpäätöserien väliset suhteet), suhdelukumuotoinen analyysi, trendianalyysi sekä kustannus/voittoanalyysi.

Varsinaista tilinpäätösanalyysiä kevyempi analysointityökalu on kansainvälistikin käytetty rahoitusanalyysi (financial analysis). Siinä tehdään tilinpäätösanalyysiin (financial statement analysis) verrattuna kevyempi analyysi pohjaten tuloslaskelmaan, taseeseen ja kassavirtalaskelmaan. Tilinpäätösanalyysin katsotaan sisältävän syvällisempää pohdintaa talouden tilasta esimerkiksi tulevaisuuden investointipäätösten tueksi. (Imarticus Learning 2023.)

Suomessa yleisimpiä analysointityökaluja ovat prosenttilukumuotoinen tilinpäätös sekä trendianalyysi. Tunnukslukuanalyysissa tuloksia mitataan ns. talouskolmion mittareilla eli kannattavuudella, vakavaraisuudella ja yrityksen maksukyvyllä. (Ala-Risku 2021.)

4.2 Tilinpäätöksen oikaisu

Ennen analysointia analysoitavat tilinpäätökset on luotettavuuden vuoksi tarvittaessa oikaistava. Tilinpäätökset sisältävät tärkeää tietoa hyvin erityyppisille sidosryhmille ja kirjanpidon kirjauksilla voidaan myös jossain määrin vaikuttaa tilinpäätöksen lukuihin, vaikkakin yritysten tilinpäätösnormisto onkin nykyään aiempaa tiukempi. Näiden mahdollisten kirjausmenetelmien joustojen vuoksi yritysten tilinpäätökset on ennen analysointia oikaistava. Liiketoiminnan laajuudesta ja kannattavuudesta on siten mahdollista muodostaa oikea kuva ja eri yritykset ja vuodet saadaan keskenään vertailukelpoiseksi. (Niskanen & Niskanen 2016.)

Oikaisuja tehdään sekä tuloslaskelmaan että taseeseen. Tyypillisin tarvittava oikaisu saattaa koskea vaikkapa kannattavuuteen vaikuttavia kertaluonteisia eriä tai pienyrittäjän palkkakuluja; esimerkiksi palkkakorjaus suositellaan tehtäväksi, mikäli omistajan palkkakulua ei ole tuloslaskelmassa merkitty henkilöstökuluksi, vaikka työpanos olisi ilmeinen. Näin tuloslaskelmasta saadaan todenmukaisempi henkilöstökulujen vastatessa yrityksen todellista tilannetta. (Alma Talent 2018.)

4.3 Prosenttilukumuotoinen tilinpäätös

Prosenttilukumuotoisessa tilinpäätöksessä tuloslaskelman eriä suhteutetaan liikevaihtoon ja taseen eriä taseen loppusummaan. Prosenttilukumuotoinen tuloslaskelma helpottaa yrityksen kulurakenteen ja tase rahoitusrakenteen hahmottamista. Prosenttilukumuotoisesta tilinpäätöksestä voidaan havaita myös tarkasteltavien erien muutokset suhteessa liikevaihtoon tai taseen loppusummaan. (Niskanen & Niskanen 2016.)

On huomattava, että prosenttilukumuotoinen tilinpäätös ei kuitenkaan kerro sitä, onko jokin erä kasvanut tai pienentynyt absoluuttisesti. Yhden erän suuri muutos voi muuttaa muiden erien prosentuaalisia osuuksia, vaikka erät itsessään eivät olisi absoluuttisesti juurikaan muuttuneet. Informatiivisimmillaan prosenttilukumuotoinen tilinpäätös onkin silloin, kun havaittuihin muutoksiin löydetään selittäviä syitä tilinpäätöksen liitetiedoista ja/tai vuosikertomuksista. (Niskanen & Niskanen 2016.)

4.4 Trendianalyysi

Trendianalyysissä puolestaan tarkastellaan tilinpäätöserien ajallista kehitystä. Sitä varten laaditaan prosenttilukumuotoinen tilinpäätös erä kerrallaan siten, että kunkin erän varhaisimman vuoden arvoksi asetetaan 100. Myöhempien vuosien arvoja verrataan perusvuoteen laskemalla, montako prosenttia myöhemmän vuoden arvo on perusvuoden arvosta. (Niskanen & Niskanen 2016.)

Prosenttimuotoinen tilinpäätösanalyysi ja trendianalyysi kertovat osin samoja asioita ja täydentävät myös hyvin toisiaan. Menetelmää valittaessa täytyy kuitenkin huomioida, että siinä missä prosenttilukumuotoiset tilinpäätökset soveltuvat yritysten keskinäiseen vertailuun, soveltuu trendianalyysi vain yhden yrityksen peräkkäisten vuosien vertailuun. (Niskanen & Niskanen 2016.)

4.5 Tunnuslukuanalyysi

Yleisin tapa mitata yrityksen taloudellista suorituskykyä on tehdä niin sanottu tunnuslukuanalyysi, jossa tarkastellaan yrityksen taloudellisen suorituskyvyn kannalta oleellisimpia tunnuslukuja. Yleensä tilinpäätöksen tunnusluvut esitetään suhdelukumuotoisina, joissa yhtä tilinpäätöksen erää suhteutetaan johonkin toiseen tilinpäätöserään kuten liikevaihtoon tai taseen loppusummaan. Koska yritysten tilinpäätösluvut eroavat toisistaan suuruusluokiltaan, mahdollistaa suhdelukumuotoisuus vertailun paitsi saman yrityksen eri vuosien, myös erikokoisten yritysten välillä. (Niskanen & Niskanen 2016.)

Pelkkä tunnuslukujen mekaaninen laskeminen harvoin tuottaa riittävää informaatiota johtopäätösten tekemiseksi, vaan saatuja lukuja tulee aina suhteuttaa johonkin vertailutietoon. Tunnuslukuja voidaan verrata saman yrityksen aiempien vuosien lukuihin (aikasarja-analyysi) tai muihin saman alan yrityksiin (ajallinen poikkileikkausanalyysi). Yrityksen toimintaedellytyksiä mitattaessa tarkastellaan tavallisesti kolmea toiminnan perustekijää: kannattavuus, vakavaraisuus ja maksuvalmius. (Niskanen & Niskanen 2016.)

Yritystutkimusneuvottelukunta on määritellyt joillekin tunnusluuille niin sanottuja normiarvoja. Nämä määritelmät eivät kuitenkaan ota huomioon eri toimialoilla toimivien yritysten erilaisia tuotannontekijöiden välisiä suhteita, eikä niitä siksi pidä käyttää ainoana vertailukohtina. (Niskanen & Niskanen 2016.)

Tunnuslukuanalyyseja on useimmiten kehitetty yritystoiminnan tarpeisiin mittaamaan taloudellista arvoa, eivätkä ne siten aina sovellu yhdistystoiminnan mittaamiseen. Aatteellisen, voittoa tavoittelemattoman yhdistysten pääasiallinen tavoite on muussa kuin taloudellisen tuloksen tuottamisessa. Mittareita ja tunnuslukuja täytyy siksi voida soveltaa ja laatia vastaamaan yhdistystoiminnan tarpeita. Oleellista on tällöin hahmottaa, mikä on se ”tulos” jota yhdistys pyrkii tekemään. Toisaalta yhdistyksen varsinaisen toiminnan tueksi ja edellytykseksi tehtävän elinkeinotoiminnan tavoitteet ovat usein puhtaan taloudelliset, joten siihen voi soveltaa paremmin erilaisia liiketoiminnan mittareita. (FinFami 2017.)

Tunnuslukujen hyödyntämisessä kannattaa keskittyä muutoksen seuraamiseen. Yksittäisen tilinpäätöshetken tunnusluku kertoo vain yhden hetken tilanteen – pidemmän aikavälin seuranta kertoo, mihin suuntaan ollaan menossa. Toisaalta tunnusluvut voivat auttaa myös toiminnan tavoitteiden määrittelyssä ja strategian pohjana: jos halutaan parantaa vakavaraisuutta, maksuvalmiutta tai vaikkapa kasvua, niin erilaisille tunnusluville voidaan asettaa sopivan aikavälin tavoitearvot. (FinFami 2017.)

Jokaisen yhdistyksen tulee peilata tunnuslukujaan omaan toimintaansa ohjeellisten viitearvojen sijaan. Yhdistyksen toiminnan ja talouden luonteesta riippuun mm. kasvutarve, puskureiden tarve tai toimintaan ja rahoitukseen liittyvät riskit. (FinFami 2017.)

Seuraavaksi esittelen aatteellisen yhdistyksen toiminnan ja jatkuvuuden kannalta oleellisia tunnuslukuja.

4.5.1 Kannattavuus

Niin yrityksen kuin yhdistyksenkin tärkein toimintaedellytys on kannattavuus. Toisin kuin yrityksessä, aatteellisen yhdistyksen tavoitteena ei ole maksimoida voittoa. Kuitenkin mikäli yhdistyksen kannattavuus on heikko, ei sillä ole mahdollisuuksia jatkua kovin pitkään; pahimmassa tapauksessa yhdistys tuottaa toistuvasti tappiota ja syö omaa pääomaansa – joka jossain vaiheessa väistä-

mättä loppuu. Kannattavuuden mittarit jaetaan useimmiten liikevaihtoon suhteutettuihin katemittareihin sekä pääomaan suhteutettuihin tuottomittareihin. (Alma Talent s.a.)

Liiketulos

Liiketulos kertoo, kuinka paljon varsinaisen liiketoiminnan tuotoista on jäänyt jäljelle ennen rahoituseriä ja veroja. Se huomioi toimintakulujen lisäksi myös käyttöomaisuuden kulumisen eli poistot.

Kuvasta 1 selviää, että liiketulosprosentti EBIT (earnings before interest and taxes) lasketaan jakamalla liiketulos liiketoiminnan tuotoilla:

$$100 \times \frac{\text{liiketulos}}{\text{liikevaihto}}$$

Kuva 1. Liiketulosprosentin laskukaava (Taloustutka s.a.)

Ohjearvojen perusteella yli 10 % liikevoitto on hyvä, 5–10 %:n taso on tyydyttävä ja alle 5 % heikko. (Tilitoimisto Riihos s.a.)

Koska liiketuloksessa ei ole mukana rahoituskuluja, voidaan sen avulla vertailla saman toimialan eri toimijoiden operatiivista kannattavuutta riippumatta siitä, millainen toimijan velkaantumistaso on. Liiketuloksella yhdistyksen tulee kattaa mm. rahoituskulut, verot ja voitonjako, joten sen riittävä taso riippuu pitkälti velan ja oman pääoman määrästä. Mikäli liiketulosprosentti on negatiivinen, kielii se liiketoiminnan operatiivisista vaikeuksista. (Alma Talent s.a.)

Oman pääoman tuottoaste ROE

ROE, return on equity on suhteellisen kannattavuuden tunnusluku, joka kertoo toimijan kyvystä huolehtia siihen sijoitetuista pääomista (Alma Talent s.a.).

Oman pääoman tuottoasteen avulla voidaan hahmottaa myös yhdistyksen arvon luontia; rahallista arvoa luodaan, jos pääoman tuotto ylittää pääoman kustannuksen. Oman pääoman tuottoaste on siksi merkityksellinen etenkin omistajille ja sijoittajille. (Seppänen 2022.)

Kuvassa 2 on esitetty oman pääoman tuottoprosentin laskeminen. ROE (return on equity) lasketaan jakamalla nettotulos oman pääoman keskimääräisellä arvolla:

$$100 \times \frac{\text{nettotulos}}{\text{oma pääoma keskimäärin}}$$

Kuva 2. Oman pääoman tuottoprosentin laskukaava (Taloustutka s.a.)

Oma pääoma koostuu omistajien alkuperäisistä pääoman sijoituksista sekä taseeseen jätetyistä voitoista. Toivottu tuottotaso määräytyy pitkälti omistajien asettamisen tuottovaatimusten mukaan. On toivottavaa, että toimija pystyisi tuottamaan tuottoja vieraan (sijoitetun) pääoman ohella myös omalle pääomalleen. ROE ei ole toimialakohtainen luku, vaan soveltuu mittariksi myös eri toimialojen väliseen vertailuun. (Alma Talent s.a.)

Tuottoasteen viitteelliset arvot ovat:

Erinomainen	yli 20 %
Hyvä	15–20 %
Tyydyttävä	10–15 %
Välttävä	5–10 %
Heikko	alle 5 %

Nopeasti kasvavilla toimijoilla on luonnollisesti korkeampi ROE. Luotettavimman kuvan ROE:n kasvusta saadaan laskemalla keskiarvo 5–10 vuoden ajalta. (Taloustutka s.a.)

Nettotulos

Nettotulosta pidetään yleisesti yrityksen tai yhdistyksen varsinaisen toiminnan tuloksena. Siinä ei ole mukana tuloslaskelman satunnaisia ja kertaluontoisia eriä eikä tilinpäätössiirtoja, toisin kuin kokonaistuloksessa. Siksi se antaa paremman vertailupohjan edellisiin vuosiin.

Kuvassa 3 on esitetty nettotulosprosentin (Net profit) laskeminen:

$$100 \times \frac{\text{nettotulos}}{\text{liikevaihto}}$$

Kuva 3. Nettotulosprosentin laskukaava (Taloustutka s.a.)

Nettotuloksen riittävyys ja toivottu vähimmäistaso määräytyy voitonjakotavoitteiden mukaan, aivan kuin oman pääoman tuotto prosentissakin. Tasa arvioitaessa voidaan siis hyödyntää edellä esitettyjä viitteellisiä arvoja; jos oman pääoman tuotto ylittää 10 %:n tason, voidaan nettotulosta pitää tyydyttävänä. Tämä tunnusluku sopii muita katelukuja paremmin yritysten keskinäiseen vertailuun ja on mukailtuna käytössä myös pörssiyritysten arvostuslukuja laskettaessa. (Alma Talent s.a.) Kilpailijoita korkeampi nettotulosprosentti viittaa tuotavampaan sekä kustannuksiaan paremmin kontrolloivaan toimijaan (Taloustutka s.a.).

4.5.2 Vakavaraisuus

Kannattavuuden ohella keskeisiin toimintaedellytyksiin kuuluu vakavaraisuus. Vaikka kannattavuus olisikin kunnossa, saattaa heikko rahoitusrakenne johtaa yrityksen vaikeuksiin, mikäli velkaantuneisuus on niin suuri, ettei sillä kyetä enää kattamaan rahoituksellisia velvoitteita kuten lainojen korot ja lyhennykset. (Alma Talent s.a.)

Omavaraisuusaste

Omavaraisuusaste on parhaiten yhdistyksen käyttöön soveltuva vakavaraisuusmittari. Se kertoo, kuinka riittävät puskurivarat yhdistyksellä on ”pahan päivän varalle” ja miten se selviää pitkän aikavälin velvoitteistaan. (FinFami 2017.)

Mitä suurempi oman pääoman suhde vieraaseen pääomaan on, sitä vakavaraampi yhdistys. Omavaraisuusaste kertoo myös toimijan tappionsietokyvystä sekä mahdollisuuksista kasvattaa pitkäaikaista vierasta pääomaa. (Taloustutka s.a.).

Omavaraisuusaste (Equity ratio) lasketaan kuvan 4 osoittamalla tavalla:

$$100 \times \frac{\text{Omat varat}}{\text{Taseen loppusumma} - \text{ennakkomaksut}}$$

Kuva 4. Omavaraisuusasteen laskukaava (Taloustutka s.a.)

Taseen omat varat muodostavat puskurin mahdollisia tappiollisia vuosia vastaan. Matalalla omavaraisuusasteella toiminta on riskialttiimpaa ja taantuman aikana ensimmäisinä vaikeuksiin ajautuvat yleensä toimijat, joiden omavaraisuusaste on kilpailijoita matalampi.

Omavaraisuusasteen viitteelliset ohjearvot:

Erinomainen	yli 50 %
Hyvä	35–50 %
Tyydyttävä	25–35 %
Välttävä	15–25 %
Heikko	alle 15 %

Huomioitavaa on, että omavaraisuusaste on usein riippuvainen myös toimijan iästä. Nuori yritys tai yhdistys on usein velkaantuneempi kuin pidempään toiminut. (Alma Talent s.a.)

4.5.3 Maksuvalmius

Maksuvalmiudella tarkoitetaan kykyä selvitä juoksevien kulujen maksuista. Vaikka kannattavuus ja vakavaraisuus olisivat kunnossa, tulee yhdistyksen selviytyä myös liiketoimintansa juoksevien kulujen (esim. palkat, tavaraostot) maksuista. Maksuvalmiutta voidaan mitata muun muassa seuraavilla, taseesta lasketuilla staattisilla mittareilla (Alma Talent s.a):

Quick Ratio

Quick Ratio on yksi käytetyimmistä maksuvalmiuden tunnusluvusta. Se kuvaa tilinpäätöshetken maksuvalmiutta. Kuvasta 5 selviää, että quick ration arvoa laskettaessa yhteen lasketaan ensin lyhytaikaiset saamiset, rahat ja pankkisaamiset sekä rahoitusarvopaperit. Saatu summa jaetaan lyhytaikaisen vieraan pääoman määrällä, josta on vähennetty saadut ennakkomaksut:

$$\frac{\text{lyhytaikaiset saamiset} + \text{rahat ja pankkisaamiset} + \text{rahoitusarvopaperit}}{\text{lyhytaikainen vieras pääoma} - \text{lyhytaikaiset saadut ennakkomaksut}}$$

Kuva 5. Quick Ration laskukaava (Taloustutka s.a.)

Huomionarvoista on, että maksuvalmius saattaa vaihdella merkittävästi tilikauden sisällä. Ohjearvot ovat seuraavat: Erinomainen > 1.5, hyvä 1–1.5, tyydyttävä 0.5–1, välttävä 0.3–0.5, heikko < 0.3. (Taloustutka s.a.)

Kun arvo on suurempi kuin 1, yhdistyksen rahoitusomaisuus kattaa kokonaan lyhytaikaiset velat ja toiminnan jatkuvuuteen liittyvät riskit ovat pieniä (FinFami 2017).

Current Ratio

Maksuvalmiuden arvioimisessa voidaan käyttää myös Current Ratiota, jolla voidaan selvittää nopeakiertoisen omaisuuden ja lyhytaikaisten velkojen välinen suhde, kuten kuvasta 6 ilmenee:

$$\frac{\text{vaihto-omaisuus} + \text{lyhytaikaiset saamiset} + \text{rahat ja pankkisaamiset} + \text{rahoitusomaisuusarvopaperit}}{\text{lyhytaikainen vieras pääoma}}$$

Kuva 6. Current Ration laskukaava (Taloustutka s.a.)

Current Ration tulkitaan olevan hyvä, jos arvo on yli 2, tyydyttävä mikäli arvo on 1–2 ja heikko jos arvo on alle 1. (Taloustutka s.a.)

4.5.4 Kasvumittarit

Yleensä yhdistyksillä on tavoitteita toimintansa kasvattamiselle. Kehityksen seuraamiseksi tarvitaan erilaisia mittareita. Koon ja kasvun mittareina voi käyttää ainakin taseen loppusummaa, yhdistyksen kokonaismenoja, työntekijöiden määrää tai jäsenmäärää. Nämä mittarit ovat erittäin olennaisia esimerkiksi avustuksia haettaessa. (FinFami 2017.)

4.6 Tilinpäätösennusteet

Tilinpäätösanalyysillä pyritään selvittämään toimijan tämänhetkistä taloudellista tilannetta; kannattavuutta, vakavaraisuutta ja maksuvalmiutta. Aikasarja-analyysin avulla voidaan myös hahmottaa analysoitavien tunnuslukujen mennyttä kehitystä sekä tilinpäätöksen liitetietojen (mm. vuosikertomukset) avulla löytää syitä kehityksen taustalla. (Niskanen & Niskanen 2016.)

Kuitenkin näiden historiaan ja nykyhetkeen keskittyvien analyysikeinojen ohella on tärkeää katsoa tulevaan. Tulevaisuuden näkymiä pystytään konkreetisoimaan tekemällä tilinpäätösennusteita. Niiden avulla pystytään paitsi hahmottamaan riskejä, myös arvioimaan tulevia rahoitustarpeita. Ne toimivat myös pitkän aikavälin strategisen suunnittelun apuvälineenä.

Tilinpäätösennusteita voidaan laatia eri tavoin. Peruseriaatteena kaikissa ennustemenetelmissä on kuitenkin se, että aiemmista tilinpäätöksistä ilmenevät kustannus- ja tase-erien väliset suhteet eivät muutu. Toisaalta tiedossa oleva, strategisella tasolla tehty päätös toiminnan muuttumisesta on kuitenkin syytä huomioida ennustetta laatiessa. (Niskanen & Niskanen 2016.)

Pohjana tilinpäätösennusteelle voisi olla vaikkapa tieto liikevaihdon kehityksestä menneinä vuosina (ns. kasvuprosentti). Mikäli ala ei ole kovin suhdanneherkkä, eikä näkyvissä ole muita liikevaihtoon suoraan vaikuttavia seikkoja, voidaan sen kehitystä ennustaa menneiden vuosien kasvuprosenttien perusteella. Rahoitustarpeita puolestaan ennustetaan paitsi tilinpäätöstä, myös kas-sabudjetti- ja kassavirtaennusteita hyödyntäen. (Niskanen & Niskanen 2016.)

Kansainvälisessä kirjallisuudessa tilinpäätösennusteista käytetään termiä 'pro forma'. Chelsie Kuglerin CFO Share -blogissa vuonna 2020 julkaistava kirjoitus kuvaa pro forma -tilinpäätöstä seuraavasti:

A well-crafted pro forma is just as invaluable for small businesses looking for more or first-time funding as it is for the investor. From it, an investor or owner should be able to perform what-if scenario analysis, calculate financial ratios, potential profit after taxes, and determine future financial health.

Hyvin laadittu tilinpäätösennuste on hyödyllinen niin sijoittajia ja/tai rahoitusmahdollisuuksia etsivälle yritykselle itselleen, kuin ulkopuolisille sijoittajillekin. Sen avulla yrittäjän ja sidosryhmien on mahdollista havainnoida yrityksen tilinpäätöserien keskinäisiä suhteita sekä tehdä skenaarioita tulevasta talouskehityksestä sekä sijoituksen rahallisesta tuotosta. Tilinpäätösennusteet ovat siis tärkeitä paitsi yrittäjälle itselleen, myös sidosryhmille, esimerkiksi rahoittajille oikea-aikaisten ja -sisältöisten päätösten teossa.

5 TOIMEKSIANTAJAN ESITTELY

Tässä luvussa esitellään tarkemmin työn toimeksiantajaa, sen toimintaa, taloutta ja historiaa. Luvussa 5 käydään läpi myös lähtökohtia tutkimuksen toteuttamiselle paitsi toimeksiantajan näkökulmasta, myös yhteiskunnallisen hyödyn kannalta.

5.1 Lahden 4H-yhdistys ry

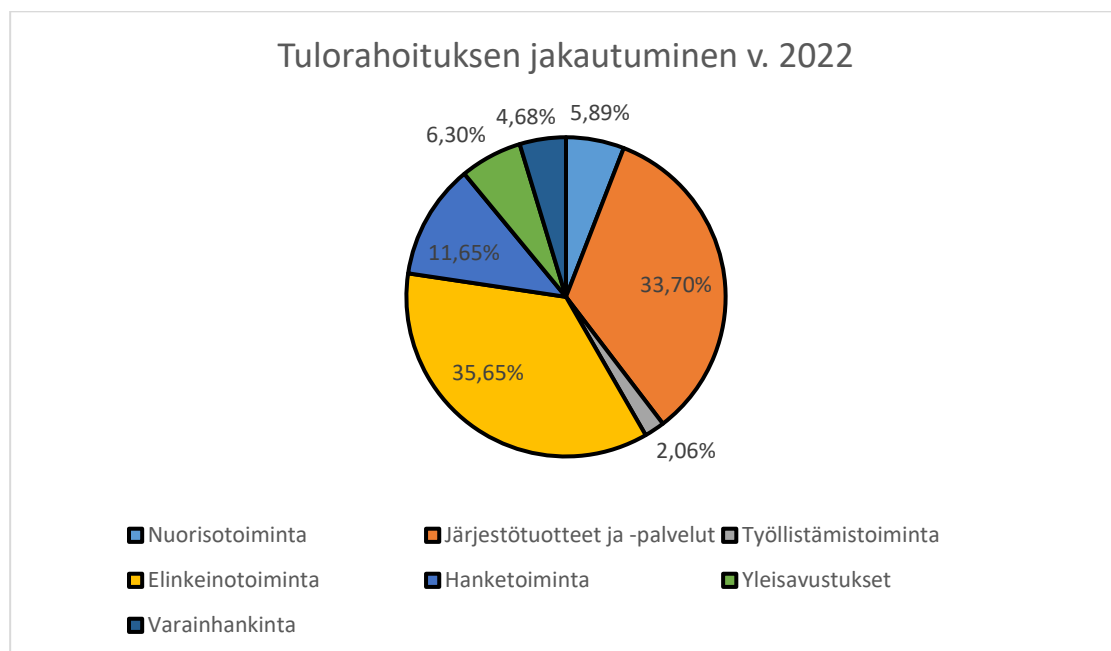
Lahden 4H-yhdistys ry on vuonna 1999 perustettu, kattojärjestön toimintaa paikallisesti Lahdessa toteuttava nuorisojärjestö. 4H-toiminnan tavoitteena on tukea nuorten omatoimisuutta, yritteliäisyyttä, käytännön taitojen omaksumista, oman elämän hallintaa ja hyvinvointia. 4H-toiminta on kerhojen, kursien ja muiden tapahtumien sekä yksilöllisten yritys- ja harrastustehtävien avulla toteutettavaa nuorison työ- ja yrittäjäyyskasvatusta. (4H-yhdistyksen luottamushenkilön opas 2019.)

Toiminnan keskiössä on lasten kerho-, kurssi- ja leiritoiminnan ohessa nuorille työelämäkoulutuksia ja harrastekursseja järjestävä 4H-akatemia. Lisäksi yhdistys tukee nuoria yrittäjyyteen 4H-yritys -toimintamallin kautta.

Lahtelaisille tunnetuin osa yhdistyksen toimintaa on kesäkaudella palveleva maksuton, lapsiperheiden keskuudessa hyvin suosittu Yli-Marolan 4H-koti-eläinpiha. (Lahden 4H-yhdistys s.a.)

Vuoden 2022 vuosikertomuksen mukaan yhdistyksessä oli jäsenistöä vuoden 2022 lopussa 622 aktiivista jäsentä, joista 71 aikuisjäseniä. Hallitus (kuusi varsinainen jäsentä sekä kolme varajäsentä) koostuu vapaaehtoisista toimijoista. Hallituksen sihteerinä toimii yhdistyksen toiminnanjohtaja sekä kirjanpitäjänä yksi kattojärjestön kirjanpitäjistä. (Vuosikertomus 2022.)

Kuvassa 7 on esitelty yhdistyksen tulorahoitusta. Rahoitus koostuu maa- ja metsätalousministeriön myöntämästä valtionavustuksesta (n. 21 000 €/v.2022), kunnan myöntämästä määrärahasta (n. 10 000 €/v.2022) sekä yhdistyksen omasta varainhankinnasta (jäsenmaksut, kerhotoiminnan avustukset, työllistämis- ja elinkeinotoiminta ja mahdolliset ostopalvelusopimukset).

Kuva 7. Tulorahoituksen jakautuminen v. 2022

Merkitsevä osa tulorahoituksesta koostuu erilaisista palkkatuista, työllistämistuista sekä vastaavista korvauksista. Näiden prosentuaalinen osuus vuoden

2022 tulorahoituksesta oli 28 %. Valtaosa saaduista palkkatuista (78 %) on sisällä järjestötuotteiden ja -toiminnan tulorahoituksessa.

Varsinaisen toiminnan osalta suurinta roolia tulorahoituksen osalta näyttelee järjestötuotteet ja -palvelut em. mainitusta syystä. Myös hankeavustusten määrä (57 000 €) on merkittävä osa varsinaisen toiminnan tulorahoitusta. Varsinaisen toiminnan ulkopuolelta nousee elinkeinotoiminnan tuotot (175 600 €) merkittävänä tuloeränä esiin, toisaalta myös kulut ovat molemmissa ryhmissä suuret. (Tilinpäätös 2022.)

Yhdistyksen tulo- ja menorakennetta käydään tarkemmin läpi tämän hetken taloustilannetta analysoitaessa.

5.2 Rooli palveluntuottajana ja lähtökohdat tutkimukselle

Tutkimuksen kohteena oleva yhdistys on toimintaympäristössään vahvaksi, monipuoliseksi ja luotettavaksi mielletty toimija. Se täydentää etenkin kunnan järjestämiä palveluita – tämä on kolmannen sektorin tärkeä tehtävä yleisestikin Suomessa, kuten luvussa 2.1 todetaan. Lahden 4H-yhdistys on vuonna 2022 sitoutunut kolmeen eri julkisen sektorin palveluita täydentävään ostopalvelusopimukseen: Lahden kaupungin kanssa solmittu sopimus koulujen jälkeisen kerhotoiminnan palveluntuottamisesta, toimiminen kuntouttavana työtoiminnan palvelutoimittajana Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymälle sekä Lahden kaupungin kesäyrittäjyyden toteuttaminen. (Vuosikertomus 2022.)

Edeltävässä käsiteperustassa on käyty kattavasti läpi yhdistyksen kirjanpidon (luku 2.3) ja tilinpäätöksen (luku 3.3) ohella tilinpäätösanalyysia lähinnä voittoa tavoittelevan yrityksen näkökulmasta. Voittoa tavoittelemattomien yhdistysten tilinpäätösanalyysin teorian pohjaksi löytyy aineistoa luonnollisesti vähemmän. Esimerkiksi kannattavuuden tai maksukyvyyn riittävyys on kuitenkin olennaista aatteelliselle, voittoa tavoittelemattomallekin yhdistykselle.

Suurin ero yrityksen tilinpäätösanalyysiin verrattuna lienee Lahden 4H-yhdistyksen tuloslaskelmien erissä; yhdistyksen tulorahoitus koostuu paitsi valtion ja

kunnan avustuksista, myös nuoriso-, ja hanketoiminnan tuloista sekä elinkeinotoiminnan eristä. Toisaalta myös menopuolella on tästä syystä pirstaleisuutta. (Tilinpäätös 2022.) Tilinpäätösanalyysiä tehtäessä näitä eriä tullaan yhdistelemään kokonaiskuvan muodostamiseksi.

Yhdistykselle ei ole aiemmin tehty tilinpäätösanalyysiä, joten tutkimus tulee olemaan tärkeä ja hyödyllinen nykyisen taloustilanteen kirkastamiseksi ja tulevaisuuden toimenpiteiden suunnittelemiseksi.

6 TUTKIMUSMENETELMÄT

Kirjallisuudessa tutkimuksella tarkoitetaan järjestelmällistä ja suunniteltua tiedonkeruuta, jossa hankittu tietoaineisto analysoidaan tieteellisten tutkimusmenetelmien avulla uudeksi tiedoksi. Tutkimusprosessin voi siksi ajatella olevan kaksiosainen: ensivaiheessa kerätään laajasti tietoa, lajitellaan se ja arvioidaan sen luotettavuutta. Toisessa vaiheessa saatua aineistoa analysoidaan joko laadullisin (kvalitatiivisin) tai määrällisin (kvantitatiivisin) menetelmin – joissakin tapauksissa myös näiden yhdistelmänä eli ns. mixed methods -menetelmänä. Molempien tutkimusotteiden sisällä on erilaisia menetelmiä ja lähestymistapoja, joilla tutkimus voidaan tehdä. (Jyväskylän Yliopisto s.a.)

Ennen tutkimustyön aloittamista on oleellista pohtia, mikä tutkimusongelma tarkalleen on – mitä halutaan tietää? Tätä vaihetta kutsutaan tutkimuksen rajaamiseksi. Tutkimusongelman määrittelyn ansiosta osataan hankkia oikeanlaista aineistoa sekä arvioida ja jäsenellä hankittua aineistoa paremmin. Tavoitteen ja alustavan tutkimuskysymyksen rajaamisen perusteella valitaan sopivin tutkimusmenetelmä, jonka avulla asetettuun tutkimuskysymykseen voidaan vastata (Jyväskylän Yliopisto s.a.).

Hyvä tutkimusongelma on yksiselitteinen ja selkeä sisältäen usein yhden tai useamman tutkimuskysymyksen (Kallinen & Kinnunen s.a.). Tässä tutkimuksessa päätutkimuskysymys puettiin muotoon *Mikä on Lahden 4H-yhdistyksen taloudellinen tilanne tällä hetkellä ja miten se on kehittynyt viimeisen viiden vuoden aikana?*

Alitutkimuskysymysten avulla teoreettista viitekehystä tarkennettiin edelleen: *Millä tasolla yhdistyksen kannattavuus, vakavaraisuus ja maksuvalmius on tällä hetkellä? Miten yhdistyksen talous on kehittynyt tarkastelujaksolla ja mitkä syyt ovat mahdollisten muutosten takana? Kuinka muutokset yhdistyksen taloudessa ja toimintaympäristössä vaikuttaisivat toimintaan tulevaisuudessa?*

Tutkimukseen otettiin mukaan myös käyttäjäkokemus SBB Financial Analyzer -tilinpäätös- ja ennusteohjelmistosta. Työkalun käytettävyyteen liittyen määriteltiin oma tutkimuskysymys: *Millainen SBB Financial Analyzer on käytettävyydeltään tilinpäätösanalyysin työkaluna?*

6.1 Kvalitatiiviset analysointimenetelmät tutkimuksessa

Tilinpäätösanalyysi Lahden 4H-yhdistykselle toteutettiin kvalitatiivisin eli laadullisin tutkimusmenetelmin. Tutkimuksen alkuvaiheessa tärkein aineistonhankintamenetelmä oli olemassa olevan tiedon kerääminen ja analysointi eli niin sanottu kirjoituspöytä tutkimus. Tätä tutkimusmenetelmää käytettiin etenkin tutkimuksen teoriaosuudessa käytetyn terminologian määrittelemiseksi.

Aineistonkeruun avulla selvennettiin myös yhdistystalouden erityispiirteitä sekä tutkimuksessa huomioon otettavia seikkoja nimenomaan yhdistyksen tilinpäätösanalyysiin liittyen. Tällä parannettiin myös tutkimuksen luotettavuutta varmistamalla siitä, että tutkimuksessa tullaan tutkimaan nimenomaan aatteellisen yhdistyksen talousrakenteen kannalta oleellisia tunnuslukuja. Tutkimuksen tekijän aiempi kokemus tilinpäätösanalyysistä rajautuu yritysten talouden analysointiin, joten teorian tiedon lisääminen oli tässä kohtaa olennaista.

Teoriatietoa hankittiin erilaisista lähteistä: ammattikirjallisuudesta, yhdistystoimijoiden verkkosivuilta sekä aiemmin julkaistuista tutkimuksista. Huomasin, että valmista aineistoa yhdistyksen talouden analysoinnista on saatavilla heikommin. Analysoitavien tunnuslukujen valinnassa piti siis käyttää olemassa olevaa tietopohjaa yrityksen tilinpäätösanalyysiin liittyen ja soveltaa saatua tietoa yhdistyksen tilinpäätösanalyysin tarpeisiin. Tämä seikka tulee ottaa huomi-

oon työn luotettavuutta arvioidessa – toisaalta lähteiden vähyys antaa osviittaa siitä, ettei vastaavia tutkimuksia ole juurikaan tehty. Tutkimukselle on siis ilmeistä tarvetta.

6.2 Tuloslaskelman rakenteen muokkaus

Tutkimuksessa apuna käytettävän tilinpäätös- ja tunnuslukuohjelmisto SBB Financial Analyzer -ohjelmisto on kehitetty yritysten ja sijoittajien käyttöön (SBB Oy 2016). Ohjelmisto käyttää yritystoiminnassa ehkä yleisintä kululajikohtaista tuloslaskelman mallia.

Lahden 4H-yhdistyksen tuloslaskelma on koostettu kululajikohtaisesti, mutta eri toiminnoittain kustannuspaikkakohtaisesti eriteltynä. Voittoa tavoittelemattoman yhdistyksen tulo-rahoitus koostuu monesta eri tulolähteestä. Myös menot koostuvat paitsi toimintokohtaisista menoista, myös yleiskulujen jyvityksestä eri toiminnoille.

Yhdistyksen tuloslaskelmassa erät jaetaan kustannuspaikoittain seuraavasti:

- 1) varsinainen toiminta
- 2) varainhankinta
- 3) sijoitus- ja rahoitustoiminta
- 4) elinkeinotoiminta
- 5) yleisavustukset

Yhdistyksen varsinaiseen toimintaan (1) luetaan mukaan nuorisotoiminta, järjestötuotteet ja -palvelut, työllistämistoiminta sekä hanketoiminta.

Varainhankinta (2) koostuu jäsenmaksutuotoista sekä lahjoituksista ja avustuksista. Varainhankinnan avustukset koostuvat tarkastelujaksolla esimerkiksi paikallisten pankkien, kauppojen ja muiden yksityisten tahojen sponsoriavustuksista. Yleisavustuksilla (5) puolestaan tarkoitetaan Lahden kaupungin myöntämää vuosiavustusta (10 096,73 €/v.2022) sekä Maa- ja metsätalousministeriön myöntämää Valtionavustusta 4H-toimintaan, joka jyvitetään paikallisyhdistysten kesken (Lahden 4H-yhdistyksen osuus vuonna 2022 oli 21 165,00 €).

Voittoa tavoittelematon aatteellinen yhdistys voi harjoittaa elinkeinoa tai muuta ansiotoimintaa, jos se välittömästi liittyy sen tarkoituksen toteuttamiseen tai jos sitä on pidettävä taloudellisesti vähäarvoisena (Tilastokeskus s.a.). Vuonna 2022 Lahden 4H-yhdistyksen elinkeinotoiminta (4) koostui lähinnä kirpputori Cetorin ylläpitämisestä sekä kesäaikaan kotieläinpihan kahvilatoiminnasta. Vähäisimmässä määrin elinkeinotuottoja on saatu myös esim. tilavuokrasta. Elinkeinotoiminta liittyy olennaisesti yhdistyksen aatteelliseen tarkoitukseen tarjoamalla työkokeilu- ja kuntoutuspaikkoja em. toiminnoissa. Yhdistyksen tuloslaskelmassa elinkeinotoiminta on kuitenkin jätetty ulos varsinaisen toiminnan eristä.

Ennen tunnuslukujen analysointia tuloslaskelman erät piti uudelleen järjestellä siten, että eri toimintojen **tulot** (liikevaihto + liiketoiminnan muut tulot) sekä **menot** (henkilöstökulut + muut kulut sisältäen jyvitettyt yleiskulut) laskettiin yhteen. Myös vuosittaiset yleisavustukset kunnalta ja valtiolta laskettiin mukaan varsinaiseen toimintaan, koska ovat säännöllistä tuloa ja oleellinen osa aatteellisen yhdistyksen tulonmuodostumista. Poistoja ei tässä vaiheessa eroteltu vaan ne on sisällytetty ”muihin kuluihin”. Verot sen sijaan huomioitiin yksittäisenä elinkeinotoiminnan eränä, sillä ne tulee huomioida esimerkiksi liiketuloista laskettaessa.

6.3 Tunnuslukujen analysointi

Tutkimuksen kokeellisessa osassa analysoitiin yhdistyksen taloutta tällä hetkellä, sekä sen muutosta tarkastelujaksolla. Analyysin apuna käytettiin yhdistyksen tilinpäätöksiä, liitteitä ja vuosikertomuksia vuosilta 2018–2022.

Tämänhetkistä taloudellista tilannetta analysoitiin poimimalla liiketoiminnan arvoja viimeisimmästä vahvistetusta tilinpäätöksestä vuodelta 2022, laskemalla arvojen perusteella tunnuslukuja ja lopuksi vertaamalla saatuja tunnuslukuja kirjallisuudessa esiintyviin määritelmiin tavoite- ja viitearvoista.

Yhdistyksen talouden kehitystä tarkastelujaksolla 2018–2022 tutkittiin puolestaan SBB Financial Analyzer -ohjelmiston avulla syöttämällä tuloslaskelman ja

taseen sisältävät lukemat ohjelmistoon, jonka avulla saatiin arvojen muutosta havainnollistavia kaavioita.

Ohjelmistolla tehtiin myös muutamia skenaarioita tulevaisuuden talouskehityksestä etenkin yhdistyksen rahoituspohjan muuttumiseen liittyen.

6.4 Haastattelut tulkinnan apuna

Yhdistyksen taloudessa tapahtuneiden muutosten syitä selvitettiin haastatteleamalla yhdistyksen pitkäaikaista toiminnanjohtajaa Petra Kerkkää sekä yhdistyksen hallituksen puheenjohtajaa Jouni Kaikkosta. Haastattelulla saatiin yksityiskohtaista tietoa yhdistyksen toimintaympäristön ja tulorahoituksen muutoksista sekä niiden vaikutuksesta talouteen. Haastattelun avulla selvitettiin myös syitä havaittuihin yksittäisiin poikkeamiin tarkastelujaksolla.

Haastattelu lisäsi tietoa syy-seuraussuhteista ja siten myös koko tutkimuksen luotettavuutta – toiminnanjohtajalla on paras mahdollinen näkemys yhdistyksen tämänhetkisestä tilasta sekä menneiden vuosien erityispiirteistä. Puheenjohtaja on puolestaan mukana kuntapolitiikassa, joten hänen haastattelullaan saatiin osviittaa siitä, mitä muutoksia toimintaympäristössä on mahdollisesti tulevaisuudessa tapahtumassa ja mihin seikkoihin ”tulevaisuuden ennustamisessa” ennusteohjelmistolla on syytä kiinnittää huomiota.

Haastattelumuotona toimi puolistrukturoitu teemahaastattelu, joka antaa mahdollisuuden haastattelijan ja haastateltavan vuorovaikutukselle (Näpärä 2017). Tässä haastattelumuodossa haastattelulle annetaan raamit ja käsiteltävät teemat, mutta itse haastatteluhetki on vapaamuotoinen ja kulkee eteenpäin vapaasti.

Tämä haastattelumuoto sopi erittäin hyvin tutkimukseeni, jossa haastateltavat asiat jakautuivat poikkileikkauksenomaisesti kolmeen ajalliseen teemaan yhdistyksen taloustilanteessa: mennyt aika – tämä hetki – tulevaisuus. Oletettava oli, että menneisyyden tapahtumat vaikuttavat tähän hetkeen ja tulevaisuuteenkin muun muassa varallisuutta (taseen vastaavaa-puoli) tarkasteltaessa.

Syvällisen tiedonhankinnan kannalta ei olisi järkevää rajoittaa haastattelua liian jyrkin reunaehdoin. Järkevämpää on tunnistaa ja tunnustaa aiempina tilikausina tapahtuneiden seikkojen vaikuttavuus yhdistyksen talouteen tänäkin päivänä ja ottaa menneet muutokset huomioon tulevaisuuden skenaarioita hahmotellessa.

Haastattelukysymykset rakentuivat niin, että ensin keskusteltiin yhdistyksen tämänhetkisestä taloustilanteesta, jonka jälkeen käytiin kohta kohdalta läpi tarkastelujakson 2018–2022 tilinpäätöksistä esiin nousseet poikkeamat ja muutokset sekä syyt niiden takana. Viimeiseksi pyysin haastateltavia pohtimaan tulevia mahdollisia muutoksia kolmannen sektorin toimintaympäristössä yleisesti sekä tarkemmin tulorahoituksen, henkilöstömäärän ja investointien kannalta.

Haastattelutilanne tallennettiin kokonaisuudessaan puhelimen sanelintoimintoa apuna käyttäen. Tärkeimmistä seikoista tehtiin myös muistiinpanoja. Haastattelussa saatu tutkimusdata (muistiinpanot ja haastattelutallenne) hävitettiin niiden käytön jälkeen. Koska haastattelussa tai muussa tiedonhankinnassa ei käsitelty henkilötietoja, ei tutkimuksessa vaadittu tietosuojalainsäädännön edellyttämää tietosuojailmoitusta.

7 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Tutkimuksen tulokset on jaettu kahteen eri osaan: haastattelun tuloksiin sekä tunnuslukuanalyysiin. Tulosten perusteella tehdyt johtopäätökset sekä toimenpidesuosituksukset ovat luettavissa luvussa 8.

7.1 Haastattelun tulokset

Yhdistyksen varsinaista toimintaa ovat 1) nuorisotoiminta, 2) järjestötuotteet ja -palvelut, 3) työllistämistoiminta sekä 4) hanketoiminta. Seuraavassa on kerrottu varsinaisen toiminnan tuottojen ja kulujen jakautumisesta eri toimintojen välillä sekä selittäviä tekijöitä kannattavuuden/tappiollisuuden takana.

1) Nuorisotoiminta on yhdistyksen ydintoimintaa. Siihen kuuluvat kerho- ja leiritoiminta, retket sekä koulutukset. Nuorisotoiminnan voidaan havaita olevan vuodesta toiseen tappiollista. Toiminnanjohtajan mukaan nuorisotoiminnan järjestäminen on kallista, sillä se vaatii koulutetun, ammattitaitoisen henkilökunnan palkkaamista, jotta toiminta säilyy laadukkaana. Henkilöstö- ja muut kulut ovatkin vuosittain lähes kaksinkertaiset tuottoihin (kerho- ja leirimaksut sekä työllistämistuet) nähden.

2) Järjestötuotteisiin ja -palveluihin sisältyy muun muassa yhdistyksen tunnetuimman toiminnon, Yli-Marolan kotieläinpihan ylläpitäminen. Tuotot koostuvat kotieläinpihan avustuksesta sekä palveluntuottamisesta hyvinvointialueelle kuntouttavan työtoiminnan järjestäjänä. Kotieläinpiha on asiakkaille maksuton, joten tuotot eivät sisällä pääsymaksuja. Toiminnanjohtaja Kerkän mukaan (2024) järjestötoiminnan tuloksen tulisi aina olla positiivinen, kuitenkin vuodet 2019 ja 2020 voidaan todeta järjestötuotteiden osalta negatiivisiksi. Vuonna 2019 tappiollisuuden syynä olivat korkeat kulut johtuen siitä, että kuntouttava työtoiminta jouduttiin hankkimaan välikäden kautta alihankintana. Vuoden 2020 talousnäkyviä taas leimasi laajemminkin pandemia, jonka vuoksi tuotot jäivät muita vuosia pienemmiksi.

3) Työllistämistoiminta: työllistämispalvelut (esim. 4H dogsitter-lemmikinhoito) ovat aiemmin olleet merkittävässä roolissa, mutta 4H-yrittäjyysmalliin siirryttäessä niiden vaikutus on vähentynyt merkittävästi. Työllistämistoiminnan voidaan todeta olevan kannattavaa vuosina 2018–2021 mutta vuosi 2022 on jo ollut tappiollinen.

4) Hanketoiminta: Oleellinen osa tulorahoituksesta koostuu hanketoiminnan tuotoista. Vuonna 2022 varsinaisen toiminnan tuotoista noin 20 % tuli hanketoiminnasta. Mikäli työpalvelutuottoja (palkkatuet) ei oteta mukaan laskelmiin, hanketoiminnan osuus varsinaisen toiminnan tulorahoituksesta on jopa 40 %. (Tilinpäätös 2022). Toiminnanjohtaja Kerkkä kertoi merkittävimpiä hankkeita olleen Euroopan sosiaalirahasto ESR:n tukema työllisyyttä edistävä E.Työhanke (2018–2020) sekä Maa- ja metsätalousministeriön Leader-hanke osana EU:n maaseudun kehittämistä. Hanketoiminta on ollut vuodesta toiseen tappiollista johtuen korkeista palkka- ja muista kustannuksista. Toiminnanjohtaja

korostaa kuitenkin hanketoiminnan tärkeyttä yhdistyksen aatteellisen agendan toteuttamisessa.

Varsinaisen toiminnan ulkopuolisia toimintoja yhdistyksessä ovat a) varainhankinta, b) elinkeinotoiminta sekä c) yleisavustukset. Varainhankintaan kuuluvat tuloslaskelmasta todetut jäsenmaksut sekä lahjoitukset ja avustukset yksityisiltä tahoilta. Toiminnanjohtajan mukaan nämä lahjoitukset ovat luonteeltaan epävarmoja, mutta tarkastelujaksolla on joka vuosi saatu jonkinlaista avustusta yksityiseltä taholta.

Yleisavustuksista valtion avustus myönnetään järjestölle, josta se sitten jyvittää paikallisyhdistyksille koon/toimintavolyymin mukaan. Valtiollista avustusta voidaan pitää melko varmana. Lahden kaupungin myöntämät avustukset sen sijaan vaikuttavat nykyajan taloustilanteessa epävarmemmalta. Toiminnanjohtajan mukaan vaadittaisiin entistä päämäärätietoisempaa työskentelyä avustusten varmistamiseksi.

Elinkeinotoiminta on vuonna 2022 jäänyt voitolle n.12 000 euroa. Tulokseen vaikutti toiminnanjohtajan mukaan etenkin Kirpputori Cetorin toiminta ja vakiintuneet asiakasvirrat. Kuten toisaalla tutkimuksessa kerrotaan, ei tilanne kuitenkaan voinut jäädä pysyväksi vaan resurssien puutteessa vuosi 2022 jäi yhdistyksen viimeiseksi vuodeksi kirpputoritoiminnassa.

Tulevaisuuden näkymissä nähtiin kaksi selkeää uhkakuvaa: varsinaisen toiminnan tappiollisuus sekä yhdistyksen epäselvä rooli tulevassa työllisyysuudistuksessa. Toiminnanjohtaja nosti esiin huolen siitä, että toiminta on tässä muodossaan liian riippuvainen varsinaisen toiminnan ulkopuolisista eristä (elinkeinotoiminta sekä avustukset). Yksi konkreettinen isku taloudelle saattaisi olla Lahden kaupungin myöntämien avustusten leikkaus kuntatalouden sopeuttamisen myötä. Myös liiallisen riippuvuuden elinkeinotoiminnasta voi nähdä uhkana, sillä silloin päätöksiä voidaan olla pakotettuja tekemään elinkeino, eikä yhdistysaate edellä. Toiminnanjohtajan mukaan järjestötasolta asetetaan painetta yhdistyksen ydinpalvelun eli kerho- ja kurssitoiminnan kehittämiseen ja laajentamiseen, vaikka nykyisellä rahoitusmallilla nuorisotoiminta on nykyisessäkin laajuudessa vuosi toisensa jälkeen tappiollista.

Hallituksen puheenjohtaja on mukana kuntapolitiikassa sekä kunnanvaltuutetuna että kunnanhallituksen jäsenenä. Haastattelussa kävi ilmi, ettei kunta vi-ranhaltijoi- neen välttämättä ymmärrä kolmannen sektorin merkitystä esimerkiksi alueen työllistymisessä. Työllistämisvastuu siirtyy TE-toimistoilta kunnille vuoden 2025 alusta, jolloin yhdistysten ulkopuolelle jättäminen työllistämistoi- missa saattaisi merkitä mittavaa tulo-rahoituksen leikkausta Lahden 4H-yhdis- tykselle palkkatukien ja vastaavien jäädessä pois. Tällöin koko yhdistyksen toiminta voisi vaarantua.

Haastattelussa pohdittiin myös keinoja tulevaisuuden toimintavarmuuden li- säämiseksi. Hallituksen puheenjohtajan mukaan ainoa avustuksista riippuma- ton keino talouden vahvistamiseen olisi elinkeinotoiminnan kehittäminen. Tässä tulisi toki varmistua, että yhdistyksen toiminnan perusta voittoa tavoitte- lemattomana aatteellisena yhdistyksenä ei muutu. Myös hanketoiminnan edis- täminen ja monipuolistaminen nähtiin tärkeänä paitsi tulonmuodostuksen (hankeavustukset), myös toiminnan aatteellisuuden kannalta.

7.2 Tunnuslukuanalyysi, vuoden 2022 tilinpäätös

Tunnuslukuanalyysissa tarkasteltiin kolmea toiminnan perustekijää: kannatta- vuutta, vakavaraisuutta sekä maksuvalmiutta puhtaasti tilinpäätöstietojen pe- rusteella.

7.2.1 Kannattavuus

Kannattavuuden tunnusluvuista valittiin laskettaviksi vuoden 2022 liike- tulosprosentti, nettotulosprosentti oman pääoman tuottoaste ROE.

Liiketulosprosentti

Liiketulos kertoo, kuinka paljon varsinaisen liiketoiminnan tuotoista on jäänyt jäljelle ennen rahoituseriä ja veroja. Liiketulosprosentti saadaan jakamalla lii- ketulos liiketoiminnan tuotoilla. Yhdistyksen vuoden 2022 liike- tulosprosentiksi saatiin 5,8 %, joka on ohjearvojen mukaan tyydyttävällä tasolla (5–10 %).

Nettotulosprosentti sekä Oman pääoman tuottoaste ROE

Nettotulosta pidetään yleisesti yrityksen tai yhdistyksen varsinaisen toiminnan tuloksena. Vuoden 2022 tilinpäätöksen perusteella nettotulosprosentiksi saadaan 3,8 %, joka on viitteellisesti heikko arvo (< 5 %).

Nettotuloksen avulla voidaan myös laskea oman pääoman tuottoaste. ROE eli return of equity on suhteellisen kannattavuuden tunnusluku, joka kertoo toimijan kyvystä huolehtia siihen sijoitetuista pääomista. Arvo lasketaan jakamalla nettotulos oman pääoman keskimääräisellä arvolla. Yhdistyksen ROE vuonna 2022 oli 6,6 %, joten se on viitteellisesti välttävällä (5–10 %) tasolla.

7.2.2 Vakavaraisuus

Omavaraisuusaste

Yhdistyksen vakavaraisuutta mitattiin omavaraisuusasteella, joka kertoo yhdistyksen puskurivarojen riittävydestä eli siitä, miten se selviää pitkän aikavälin velvoitteistaan. Yksinkertaistettuna voidaan todeta, että mitä suurempi oman pääoman suhde vieraaseen pääomaan on, sitä vakavaraistempi tilanne on. Omavaraisuusasteeksi saatiin 82 % joka ohjearvojen perusteella on erinomaisella tasolla. Kuvassa 8 havainnollistetaan velkojen suhdetta omaan pääomaan.

Kuva 8. Vuoden 2022 omavaraisuusaste ja velkaantumisaste

7.2.3 Maksuvalmius

Yhdistyksen maksuvalmiutta mitattiin Quick Ratiolla ja Current Ratiolla

Quick Ratio eli tilinpäätöshetken maksuvalmius: Arvoa laskettaessa lasketaan yhteen tilinpäätöshetken 31.12.2022 lyhytaikaiset saamiset, rahat ja pankkisaamiset sekä rahoitusarvopaperit. Saatu summa jaetaan lyhytaikaisen vieraan pääoman määrällä. Arvoksi saatiin 4,54 joka tarkoittaa erinomaista maksuvalmiutta.

Current Ratio eli nopeakiertoisen omaisuuden ja lyhytaikaisten velkojen keskinäinen suhde on tasolla 5,46. Current ration tulkitaan olevan hyvällä tasolla, jos se ylittää arvon 2.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä luvussa käydään läpi tutkimuksen avulla tehtyjä johtopäätöksiä yhdistyksen tämänhetkisestä tiloustilanteesta. Luvussa esitetään myös kehittämissuhteita vakavaraisen, kannattavan yhdistystoiminnan turvaamiseksi myös tulevaisuudessa.

Tilinpäätösanalyysin perusteella yhdistyksen talous on vakavaraisella pohjalla. Kannattavuus on heikkoa, mutta vahva tase ja velattomuus kestää satunnaiset tappiolliset vuodet helposti. Hyvä maksuvalmius tekee yhdistyksestä luotettavan yhteistyökumppanin. Haastattelun avulla päästiin kuitenkin ns. pintaa syvemmälle ja saatiin lukujen ulottumattomissa olevaa tietoa toiminnan haavoittuvuudesta. Tehtyjen havaintojen ja haastattelussa ilmi tulleiden seikkojen perusteella tehtiin toimenpidesuosituksia yhdistyksen tulevaisuudelle. Luvun lopussa kerrotaan käyttäjäkokemusta SBB Financial Analyzeristä.

8.1 Taloustilanne nyt

Kannattavuutta mitattiin liike-tulosprosentilla, oman pääoman tuotto-prosentilla sekä nettotulosprosentilla. Yhdistyksen liike-tulosprosentiksi saatiin 5,8 %. Ohjearvojen mukaan yli 10 % liikevoitto on hyvä, 5–10 % tyydyttävä ja alle 5 % heikko, kuten luvussa 4.3.1 todetaan. Tulosta voidaan pitää siis kelvollisena.

Liiketuloksella toimijan tulee kattaa mm. rahoituskulut, verot ja voitonjako. Koska yhdistys on voittoa tavoittelematon, voidaan tyydyttävällä tasolla olevaa liiketulosta pitää lukujen valossa riittävänä. Yhdistyksen toiminnan jatkuvuuden näkökulmasta oleellisinta on pitää liiketulosprosentti positiivisen puolella – negatiivinen taso kielisi liiketoiminnan operatiivisista vaikeuksista. On syytä muistaa yhdistyksen rooli työnantajana sekä työllisyyspalveluiden ja sosiaali- palveluiden (kuntoutus) tuottajana: yhdistyksellä on *sosiaalinen vastuu ja velvollisuus* edistää kannattavaa liiketoimintaa.

Oman pääoman tuottoaste ROE eli return of equity koostuu omistajien alkupe- räisistä pääoman sijoituksista sekä taseeseen jätetyistä voitoista. Toivottu tuottotaso määräytyy pitkälti omistajien asettamisen tuottovaatimusten mu- kaan. Voittoa tavoittelemattoman yhdistyksen kohdalla varsinaisia tuottovaati- muksia ei ole, joten viitteellisesti välttävää (Alma Talent s.a) 6,6 %:n tasoa voi- daan pitää riittävänä.

Myös nettotuloksen riittävyys ja tavoiteltu vähimmäistaso määräytyy voitonja- kotavoitteiden mukaan. Vuoden 2022 nettotulosprosentti on ohjeellisesti hei- kolla tasolla (< 5 %), mutta koska tavoitteena ei ole voiton tuottaminen, on taso toiminnan jatkuvuuden kannalta riittävä.

Haastattelussa kävi ilmi, että yhdistyksen toiminnanjohtaja kantaa toiminnan jatkon kannalta huolta siitä, että positiivinen nettotulos on varsinaisen toimin- nan ulkopuolisten erien vaikutuksesta syntynyt – tukeutuuko yhdistyksen toi- minta tällä hetkellä liikaa elinkeinotoimintaan ja yleisavustuksiin, joista molem- mat ovat haavoittuvaisia ja ulkopuolisista olosuhteista riippuvaisia? Ydintoi- mintojen kannattavuuden kehittäminen vähentäisi riippuvuutta muista, varsi- naisen toiminnan ulkopuolisista eristä.

Luvussa 4.3.2 käydään läpi vakavaraisuuden tunnuslukuja. Luvussa todetaan omavaraisuusasteen olevan parhaiten yhdistyksen käyttöön soveltuva vaka- varaisuusmittari. Taseen omat varat muodostavat puskurin mahdollisia tap- piollisia vuosia vastaan, joten matalalla omavaraisuusasteella toiminta on ris- kialttiimpaa ja taantuman aikana ensimmäisinä vaikeuksiin ajautuvat yleensä toimijat, joiden omavaraisuusaste on kilpailijoita matalampi. (FinFami 2017.)

Lahden 4H-yhdistyksellä ei ole lainkaan pitkäaikaista velkaa, joten omavaraisuusaste 83 % on viitteellisesti erinomaisella (<50 %) tasolla ja siten yhdistyksen voidaan katsoa olevan vakavarainen. Huomioitavaa on, että omavaraisuusaste on usein riippuvainen myös toimijan iästä. Nuori yritys tai yhdistys on usein velkaantuneempi kuin pidempään toiminut. (Alma Talent s.a.) Tämä seikka näkyy pitkään toimineen yhdistyksen vahvassa taseessa (Liite 1), jolla on ollut viimeiseen 15 vuoteen vain yksi tappiollinen vuosi.

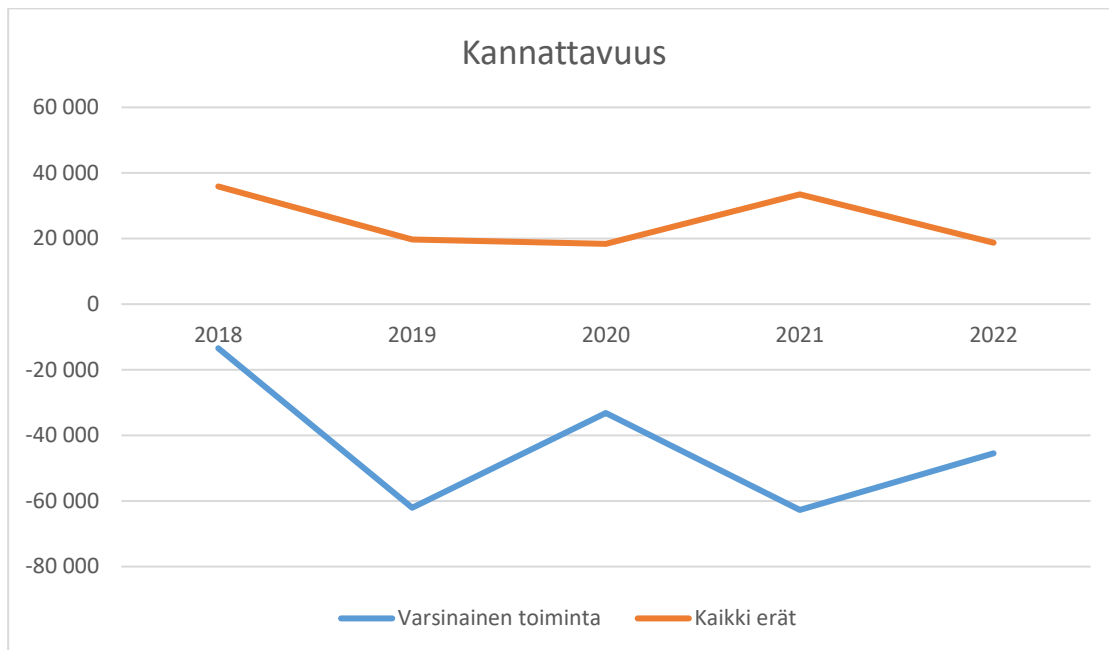
Maksuvalmiuden tunnuslukuja on esitelty luvussa 4.3.3. Luvussa kerrottujen ohjearvojen mukaisesti voidaan yhdistyksen maksuvalmiuden todeta olevan erinomaisella tasolla. Quick ration eli tilinpäätöshetken maksuvalmiudeksi saatiin 4,54 joka ylittää erinomaisen rajan (> 1,5) reilusti.

Current ratio eli nopeakiertoisen omaisuuden ja lyhytaikaisten velkojen suhde on niin ikään hyvällä (> 2) tasolla. Maksuvalmiuden tasoon vaikuttaa etenkin omien varojen määrä suhteessa lyhytaikaisiin velkoihin. Hyvä maksuvalmius on tärkeää etenkin arkipäivän toimintojen sujuvuuden kannalta: yhdistyksen voidaan todeta olevan turvallinen ja luotettava yhteistyökumppani sidosryhmille.

8.2 Talouden kehitys tarkastelujaksolla

Varsinaisen toiminnan osalta kannattavuuden voidaan todeta pysyneen melko vakiintuneena (kuva 9). Nuorisotoiminnan ja hanketoiminnan voidaan todeta olleen tappiollista joka vuosi, samoin merkitykseltään tätä nykyä vähäisempi työllisyystoiminta on ollut tappiollista joka vuosi tarkastelujaksolla.

Tärkeänä pidetty järjestötuotteiden ja -palveluiden kannattavuus näyttää toteutuneen yhtä vuotta lukuun ottamatta. Kuvassa 9 on havainnollistettu toiminnan kannattavuutta, kun huomioidaan ainoastaan varsinaisen toiminnan erät (sininen käyrä) sekä koko toiminnan kannattavuus sisältäen elinkeinotoiminnan sekä avustukset (punainen käyrä). Voidaan helposti havaita varsinaisen toiminnan olleen tappiollista kaikkina tarkastelujakson vuosina. Toiminta muuttuu kannattavaksi vasta kun varsinaisen toiminnan ulkopuoliset erät otetaan mukaan laskentaan.

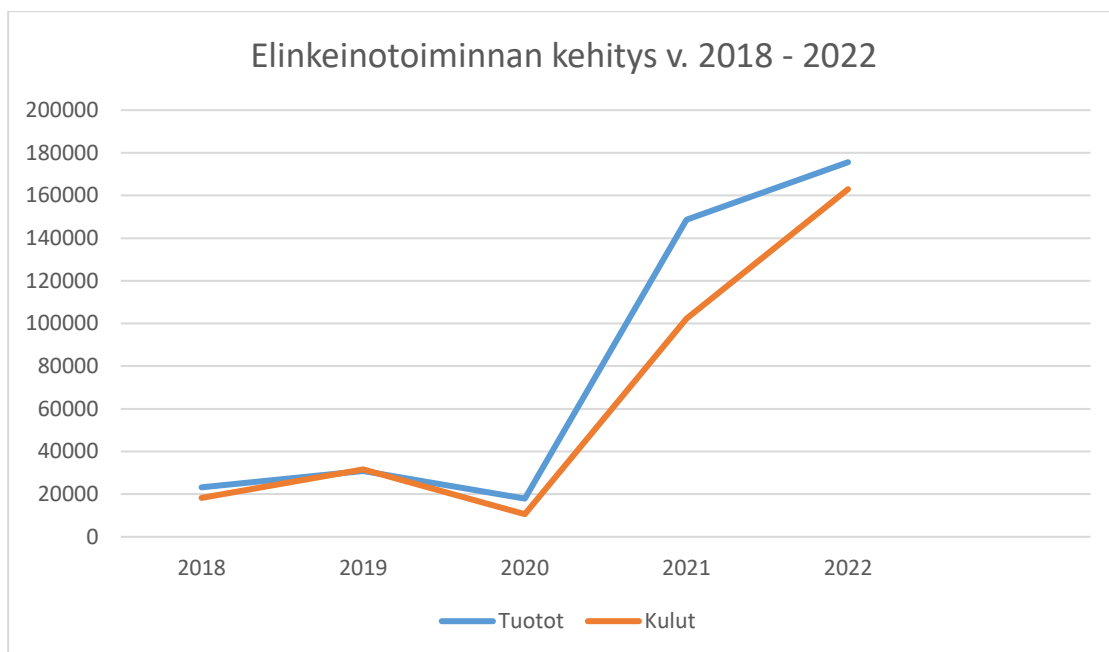

Kuva 9. Toiminnan kannattavuus tarkastelujaksolla

Varsinaisen toiminnan ulkopuolisia toimintoja ovat elinkeinotoiminta, varainhankinta sekä yleisavustukset. Näistä varainhankinta on kasvanut 35 % tarkastelujaksolla johtuen lähinnä lahjoitusten ja avustusten määrän kasvusta. Nämä erät koostuvat paikallisten yritysten satunnaisista lahjoituksista. Yritysten lahjoitushalukkuuden ja -mahdollisuuksien voidaan katsoa heijastelevan taloustilannetta yleisestikin, joten inflaation kiihdyttyä ja korkojen noustua vuodesta 2023 lähtien saattaa tällä olla vaikutusta yritysten avustushalukkuuteen.

Yleisavustusten osalta tilanne on pysynyt ennallaan. Viimeisimmät leikkaukset kunnan myöntämään avustukseen on tehty ennen tarkastelujaksoa, joten vuosina 2018–2022 kunnan avustus on pysynyt tasaisesti n. 10 000 eurossa per vuosi. Maa- ja metsätalousministeriön avustus on niin ikään pysynyt ennallaan ollen n. 20 000 euroa vuodessa.

Eniten muutosta voidaan huomata elinkeinotoiminnan erissä. Kuvassa 10 on kuvattu elinkeinotoiminnan kehitys tarkastelujaksolla. Siitä voidaan todeta sekä elinkeinotoiminnan tuottojen että kulujen kasvaneen jyrkästi vuonna 2021.

Kuva 10. Elinkeinotoiminnan kehitys

Syynä elinkeinotoiminnan jyrkkään kasvuun on vetovastuun ottaminen perinteikkäästä Kirpputori Cetorista vuosina 2021–2022. Kirpputori toimi yhdistyksen arvojen mukaisesti kuntouttavan työtoiminnan paikkana ja edisti osaltaan myös työllisyyttä tarjoamalla työllistymisen mahdollisuuksia nuorille 4H-yrittäjille. Aloitusvuonna 2021 jopa 37 % elinkeinotoiminnan tuotoista koostui palkka- ja vastaavista tuista.

Toiminta kasvoi liian suureksi resursseihin nähden eikä enää ajanut asiaa kuntouttavan ja valmentavan työtoiminnan tarjoamisesta. Kirpputoritoiminnasta luovuttiin vuokrasopimuksen päätyttyä vuoden 2022 lopulla ja toimintaa jatkoi yhdistyksen arvojen mukaisesti nuori lahtelainen yrittäjä uusissa tiloissa. Kirpputorista luopuminen näkyy luonnollisesti myös vuoden 2023 tilinpäätöksessä, jolloin elinkeinotoiminnan voi odottaa palaavan suunnilleen vuoden 2019 tasolle, aikaan ennen kirpputoritoimintaa ja pandemian yhdistystoiminnalle aiheuttamia rajoituksia.

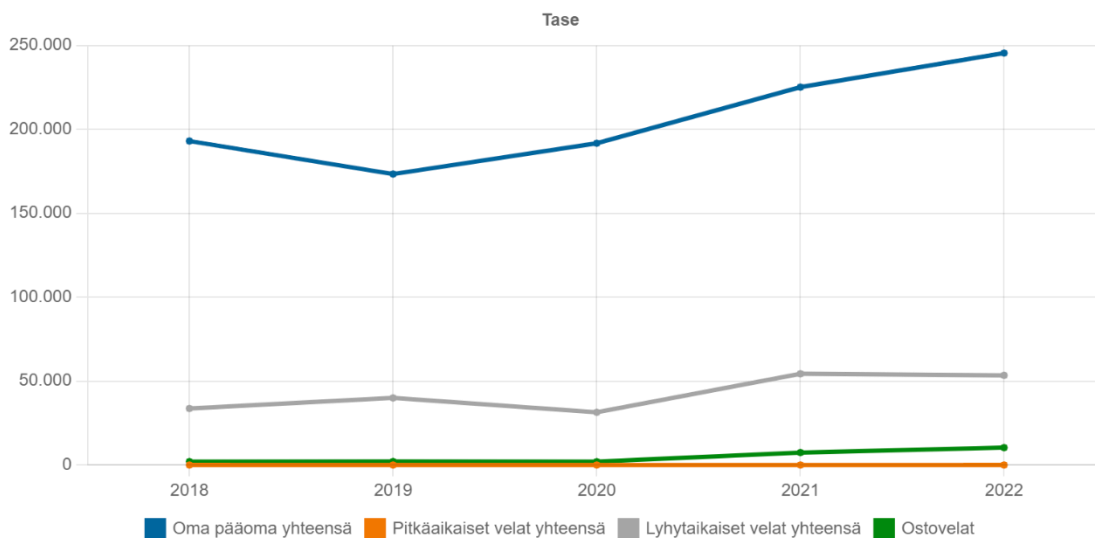
Analysoitaessa menneen viiden vuoden lukuja, voidaan todeta siis varsinaisen toiminnan olleen vuosi vuoden jälkeen tappiollista. Suurin syy tähän on kannattamaton hanke- ja nuorisotoiminta, jotka paradoksaalisesti kuitenkin ovat toiminnan kulmakiviä. Jotta toiminta olisi kannattavaa, vaatii se elinkeinotoi-

mintaa sekä avustuksia tuekseen. Edempänä luvussa 8.3 on analysoitu näiden toimintaa kannattelevien erien supistumisen vaikutusta yhdistyksen talouteen.

Kasvumittarit

Usein yhdistyksellä on tavoitteita toimintansa kasvattamiselle, niin myös Lahden 4H-yhdistyksellä. Kasvun helposti ymmärrettävinä mittareina voidaan käyttää ainakin taseen loppusummaa ja jäsenmäärää, kuten luvussa 4.3.4 todetaan.

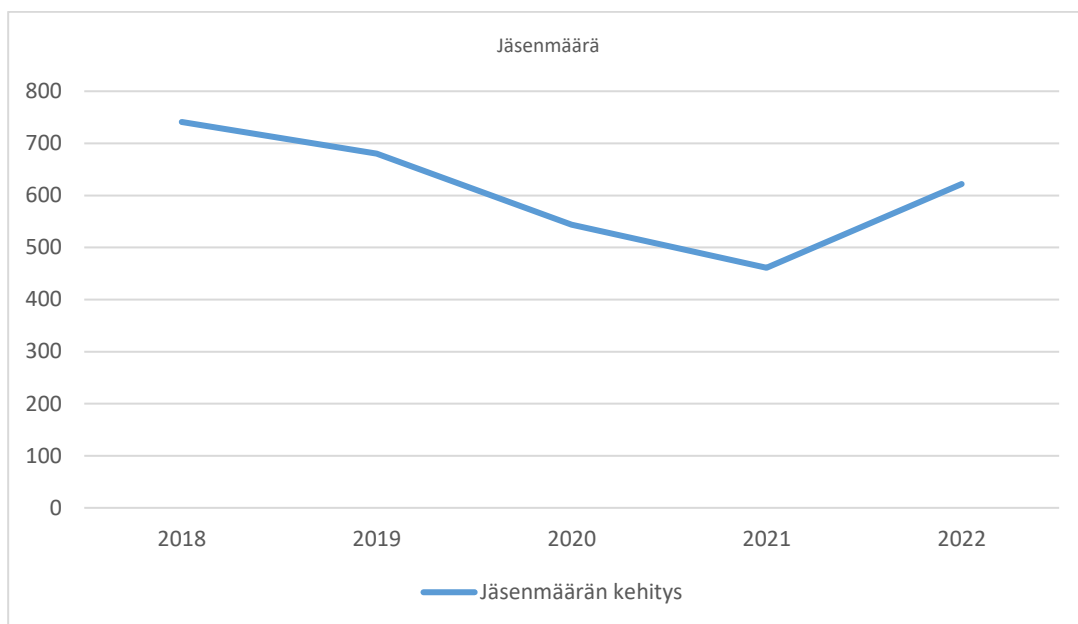
Kuvasta 11 voidaan todeta yhdistyksen taseen kasvaneen tarkastelujaksolla 193 000 eurosta noin 245 000 euroon, kun velat huomioidaan. Isona syynä taseen voimakkaalle kasvulle on aiemmin mainittu Kirpputori Cetorin tuloksellinen liiketoiminta lyhytaikaisten velkojen määrän kasvettua maltillisemmin.

Kuva 11. Taseen kehitys tarkastelujaksolla velat huomioiden

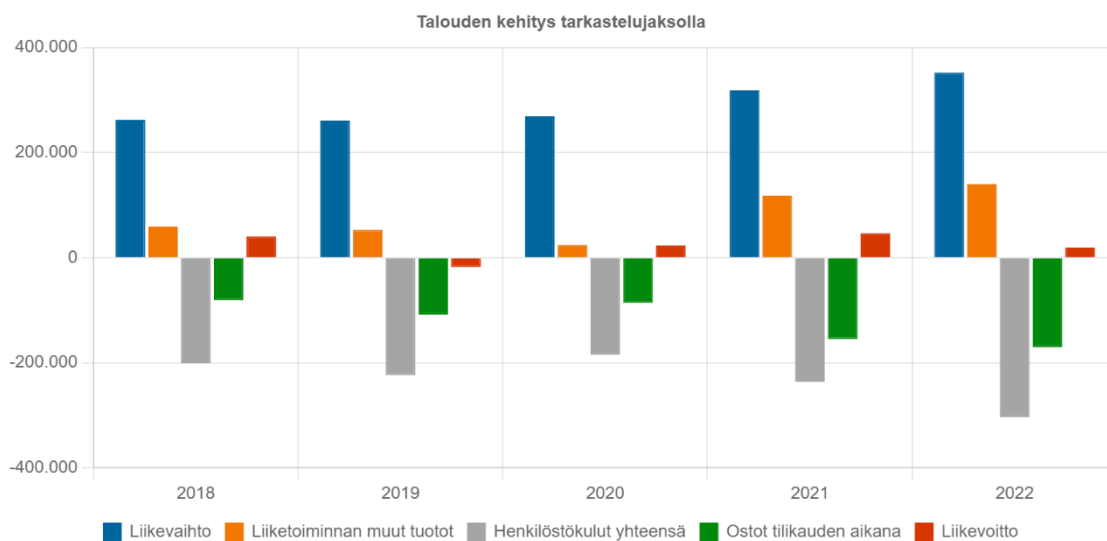
Jäsenmäärän kehitys on ollut laskusuunnassa vuosien 2018 ja 2020 välillä, kuitenkin vuonna 2021 jäsenmäärä lähti uudelleen kasvuun 622 aktiivisella jäsenellä. Jäsenmäärän notkahdukseen vaikuttanee osaltaan pandemian aiheuttamat rajoitukset. On kuitenkin positiivista, että jäsenmäärä on lähtenyt kasvuun vuoden 2021 jälkeen, kuten kuvasta 12 voidaan havaita. Monipuolisella, laadukkaalla kurssi- ja kerhovalikoimalla sekä markkinoinnilla voidaan

jäsenmäärää kasvattaa edelleen.

Kuva 12. Jäsenmäärän kehitys tarkastelujaksolla

Muina käyttökelpoisina kasvumittareina voidaan pitää esimerkiksi liikevaihdon kehitystä. Kuvassa 13 on kuvattu paitsi yhdistyksen liikevaihdon, myös liiketoiminnan muiden tuottojen, henkilöstökulujen sekä ostojen muutosta tarkastelujaksolla. Liikevoitto on merkitty punaisella värillä.

Kuva 13. Talouden kehitys 2018–2022

Ilman Kirpputori Cetorin vaikutusta liikevaihdon voidaan todeta pysyneen melko vakaana vuosina 2018–2020 liikkuen noin 260 000–270 000 eurossa

per vuosi. Kirpputoritoiminnan aloittaminen nosti kokonaisliikevaihtoa noin 15 %. Oleellisena osana tulorahoitusta ovat myös liiketoiminnan muut tuotot, jotka tarkoittavat tässä tapauksessa saatuja palkka- ja kuntoutustukia kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä. Kuvasta 13 voi havaita myös henkilöstökulujen muutoksen suhteessa liikevaihdon kasvuun. Myös ostot ovat luonnollisesti kasvaneet liiketoiminnan kasvun seurauksena. Vuotta 2019 lukuun ottamatta yhdistyksen toiminnan voidaan todeta olleen kannattavaa tarkastelujaksolla.

8.3 Tulevaisuuden näkymät skenaarioiden toteutuessa

Tutkimus toteutettiin kaksiosaisena: analysoimalla yhdistyksen taloutta sekä haastatteleamalla yhdistyksen toiminnanjohtajaa havaituista muutoksista. Yhdistyksen hallituksen puheenjohtajaa haastatteleamalla käytiin läpi myös kolmannen sektorin talous- ja toimintanäkymiä nykyajan poliittisessa ja yhteiskunnallisessa ilmapiirissä sekä samalla kirkastettiin toiminnan merkitystä niin yhteiskunta- kuin yksilötasollakin.

Tehdyn tilinpäätösanalyysin sekä haastattelussa ilmi tulleiden seikkojen perusteella hahmoteltiin kolme mahdollista skenaariota tulevaisuuden talousnäkökymistä. Esittelen ne seuraavaksi skenaarioittain.

8.3.1 Skenaario 1: palkkatukien leikkaus

Ensimmäisessä skenaariossa palkkatukien (työllisyys- ja kuntoutustuet) osuus on laskenut 50 %. Vertailuvuodeksi otettiin vuosi 2019, jolloin elinkeinotoiminta oli kirpputoritoimintaa edeltävällä tasolla eikä toisaalta pandemian mukaan tuodut rajoitukset vielä vaikuttaneet liikevaihtoon. SBB Financial Analyzer-ohjelmistolla tehdyn ennusteen perusteella voidaan todeta, että tilikauden tulos palkkatukien puolittuessa olisi -41 290 euroa. Liikevaihdon muutos vuoteen 2019 verrattuna olisi -23,4 % ja nettotulosprosentti painuisi pakka-selle ollen -13,4 %.

Palkkatukien poistaminen kokonaan aiheuttaisi yli 60 000 euron tappion nykyisellä kulurakenteella. Oman pääoman tuotto prosentti olisi tällöin -11,1 % tilikauden lopussa.

8.3.2 Skenaario 2: valtion ja kunnan myöntämien avustusten vaikutus

Toisessa skenaariossa tarkasteltiin yleisavustusten poistamisen vaikutusta tilikauden tulokseen. Mikäli laskelmasta poistetaan sekä valtion, että kunnan myöntämä yleisavustus työllisyystukien pysyessä vuoden 2019 tasolla, olisi tulos jälleen noin 41 000 euroa miinuksella.

Mikäli molemmat skenaariot toteutuisivat eli sekä yleisavustukset että palkkatuet poistuisivat kokonaan muiden kulujen pysyessä ennallaan, olisi tulos jo peräti -91 000 euroa tilikaudelle.

8.3.3 Skenaario 3: elinkeinotoiminnan vahvistaminen

Kolmannessa skenaariossa yhdistys vahvistaa talouttaan elinkeinotoiminnalla. Ennuste laadittiin vuoden 2022 lukujen pohjalta huomioiden kuitenkin palkkatukityöllistettyjen suuri rooli toiminnan pyörittämisessä, sekä toiminnanjohtajan näkemys siitä, että sellaisenaan kirpputoritoiminta oli resurssit huomioon ottaen liian vaativaa yhdistyksen hoitaa.

Ennusteessa on siksi vähennetty palkkatukituottoja -30 % vuoteen 2022 verrattuna. Vastaavasti henkilöstökuluihin on lisätty karkeasti noin yhden täysipäiväisen ihmisen työpanoksesta yhdistykselle aiheutuva kulu (40 000 euroa) kirpputorin jokapäiväisen toiminnan ylläpitämiseen.

Voidaan todeta, että liikevaihdon sekä muiden kulujen ja tuottojen pysyessä vuoden 2022 tasolla liiketulos olisi tällä ennusteella -43 135 euroa tappiollinen.

8.4 Toimenpidesuosituks

Yllä esitetyt skenaariot ovat karkeita arvioita eikä niissä ole voitu huomioida kaikkia yhdistyksen hajanaisten tulo- ja menorakenteen muuttujia. Niistä saadaan kuitenkin osviittaa eri liiketoiminnan erien merkityksestä ja vaikutuksesta yhdistyksen toimintavarmuuteen. Hahmoteltujen skenaarioiden perusteella luotiin muutamia toimenpidesuosituksia jatkuvan ja edelleen kehittyvän yhdistystoiminnan turvaamiseksi.

Kuten luvusta 8.2 ilmeni, eivät varsinaisen toiminnan erät ole olleet voitollisia tarkastelujaksolla. Viiden vuoden tarkastelujakso vaihtelevine olosuhteineen on tarpeeksi pitkä sen johtopäätöksen tekemiseen, ettei varsinainen toiminta itsessään ole kannattavaa. Varsinainen toiminta vaatii tuekseen paitsi yhdistysmaailmassa tärkeiksi tunnustettuja avustuksia sekä varainhankintaa, myös tuottavaa elinkeinotoimintaa.

Etenkin nuorisopalveluiden tuottaminen on kulurakenteen vuoksi kallista eikä tämänhetkinen jäsenmaksujen kertymät ja avustukset riitä kattamaan sen kuluja (Kerkkä 2024). Lisäksi järjestön tavoitteena on kasvattaa ja monipuolistaa esim. kerho- ja kurssitarjontaa edelleen. Mikäli tähän toiveeseen halutaan vastata, vaatii se rahoituksen lisäämistä esimerkiksi juuri elinkeinotoiminnalla. Tästä on seurauksena resurssien suuntaaminen varsinaisen toiminnan ulkopuolisiin toimintoihin. Skenaariosta 3 voidaan todeta, että vuosien 2021–2022 elinkeinotoiminnan ylläpitämiseen vaatimien henkilöstökulujen lisääminen edes yhdellä kokoaikaisella työntekijällä laskelmiin aiheuttaa toiminnan muuttumisen tappiolliseksi useilla kymmenillä tuhansilla euroilla.

Herää kysymys, onko aatteellisen yhdistyksen toiminnan rahoittaminen elinkeinotoiminnalla yhdistysaatteen mukaista ja pidemmän päälle kestävä toimintamalli? Varsinaisen ydintoiminnan soisi olevan kannattavampaa, jotta yhdistyksen toimintavarmuus on turvattu.

Yksi tapa kehittää varsinaisen toiminnan kannattavuutta on edelleen hakea monipuolisesti hankerahoitusta. Hankeavustusten myötä saadaan enemmän liikkumavaraa tulorahoitukseen, vaikkei hanketoiminta itsessään olekaan kannattavaa henkilöstökulujen suuri määrä ja yleiskulujen jyvittäminen huomioiden. Hankkeet tukevat kuitenkin yhdistyksen aatteellista päämäärää. Tästä oivana esimerkkinä työllisyyspoliittinen, Hämeen TE-toimiston tukema WorkLAB-hanke sekä EU:n maaseuturahaston tukema Leader-rahoitus maaseudun elävöittämiseen. Hankerahoitusta onkin syytä ylläpitää edelleen ja pyrkiä aktiivisesti löytämään uusia, yhdistyksen arvoihin sopivia hankkeita sekä esitellä niiden hyötyjä rahoittajille niin yksilötasolla kuin yhteiskunnallisestikin.

Yhdistyksen merkitystä työllisyyden ja hyvinvoinnin edistäjänä sekä syrjäytymisen ehkäisyssä on tarpeen korostaa avustuksia myöntäville sidosryhmille.

Avustusten kanssa merkittävän osan tulorahoituksesta muodostavat alihankintasopimusten mahdollistamat, hyvinvointialueen ja valtion myöntämät palkka- ja kuntoutustuet. Kuten skenaariosta 1 voidaan huomata, jo palkkatukien puollittaminen muuttaisi toiminnan kannattamattomaksi ja vuosien saatossa jopa mahdottomaksi.

Vuoden 2025 alusta työllisyyspalveluiden järjestämisvastuu siirtyy työ- ja elinkeinotoimistoilta kunnille. Ajankohtaisena pelkona on, ettei kolmannen sektorin toimijoita osata huomioida työllisyyden edistäjinä yritysten ohella. Mahdollisilla palkkatukirahoituksen leikkauksilla olisi suuria vaikutuksia yhdistyksen toimintaan, kuten aiemmin todettiin.

Lahden kaupungilla on muiden kuntien tavoin tarvetta talouden sopeuttamiselle tulevina vuosina. Sivistyksen palvelualueen rahoituksen supistaminen ja sitä myöten avustusten leikkaaminen vaikuttaisi myös hyvin haitallisesti yhdistyksen toimintavarmuuteen. Skenaariosta 2 voidaan todeta yleisavustusten tärkeys.

On hyvä hahmottaa avustusten merkitys myös kaupungin ja yhdistyksen välisen yhteistyön ilmentäjänä. Kaupungin maksamilla avustuksilla yhdistyksen on mahdollista tuottaa asiakkaille maksutonta, etenkin lapsiperheille tärkeää kotieläinpuistotoimintaa sekä osallistumismaksuiltaan alhaisia kurseja ja leirejä. Tämä tukee palveluiden saavutettavuutta, lisää tasa-arvoa ja voidaan osaltaan nähdä myös tekona esimerkiksi syrjäytymistä vastaan.

Avustusten leikkaaminen tärkeää yhteiskunnallista työtä tekevältä yhdistykseltä antaisi selkeän signaalin siitä, ettei voittoa tavoittelemattoman yhdistyksen panosta hyvinvoinnin edistäjänä ja syrjäytymisen ehkäisijänä pidetä relevanttina. Yhdistyksen onkin markkinoitava toimintaansa nykyistä laajemmin ja monikanavaisemmin, jotta kuntatasolla ei tehdä tiedon puutteessa yhdistykselle haitallisia ratkaisuja. Yhdistyksen toiminnanjohtajalla sekä hallituksen jäsenillä on laajat kontaktit ja verkostot päättäviin elimiin, joten yhdistyksen viestiä saadaan vietyä oikeille tahoille.

Yhdistyksellä on vahva tase, jonka avulla se kestää satunnaisesti tappiolliset vuodet. Yhdistyksen taloutta tulee kuitenkin kasvattaa maltillisesti ja riskit huomioiden. Toiminnan vaikuttavuutta on syytä markkinoida aktiivisesti päättäjille ja varmistaa näin hankeavustukset, yleisavustukset sekä yhdistyksen tärkeä rooli työllisyyden ja työelämävalmiuksien edistäjänä tulevaisuudessakin.

Edellä mainittujen toimenpiteiden ohella yhdistyksen päätösentekijöiden on myös syytä pohtia käyttöpääoman siirtämistä investointeihin. Yhtenä investointimahdollisuutena on pohdittu metsäalueen hankkimista, joka voisi toimia yhdistyksen arvojen mukaisena kurssi- ja koulutusympäristönä sekä mahdollistaisi pienimuotoisen tulonlisäyksen esimerkiksi vuokrattavana koirametsänä. Tutkimuksen tulosten valossa tätä voidaan pitää kannatettavana suunnitelmana.

Investointeja suunnitellessa täytyy kuitenkin huolehtia siitä, että käyttöpääomaa jää tilille vähintään muutaman kuukauden kiinteiden kulujen sekä palkkojen suuruinen määrä. Yhdistyksen maksukyky ei saa kärsiä investoinneista, mutta ”liian suuren” käyttöpääoman makuuttaminen tilillä ei ole viisasta inflaation syödessä rahan arvoa.

8.5 Käyttäjäkokemus SBB Financial Analyzer

Ohjelman käyttö yhdistyksen tilinpäätöksen tulkitsemista varten vaati jonkin verran esityötä, jotta tilinpäätöksen rakenne saatiin yrityksen tilinpäätöstä vastaavaksi. Ohjelmistossa käytössä oli kululajikohtainen tuloslaskelma, joten yhdistyksen tuloslaskelmien erät piti ensin Exceliä apuna käyttäen muokata ohjelmiston vaatimaan muotoon.

Ohjelmisto itsessään oli erittäin helppokäyttöinen ja selkeä. Tuloslaskelmaa sekä taseen eri puolia muokattiin omilla sivuillaan. Ohjelma muodosti annettujen arvojen mukaan koostettuja raportteja Tunnusluvut ja analyysit -osiossa. Erilaisia tunnusluku-, kassavirta- ja kustannusrakenneportteja oli tarjolla runsaasti mutta näistä omassa käytössäni oli vain toiminnan, rahoituksen sekä maksuvalmiuden tunnuslukuraportit.

Ohjelmiston luomat graafit tilinpäätöksen tiedoista olivat selkeitä ja visuaalisesti miellyttäviä. Tunnuslukugraafit ohjelma loi automaattisesti, muita kuvaajia pystyi helposti tekemään itse valikoimalla kuvaajan esittämät tiedot.

Ennusteosiossa pystyi tekemään pikaennusteen määrittelemällä liikevaihdon prosentuaalisen muutoksen tuleville vuosille. Ennusteen pystyi tekemään myös tarkemmin määrittelemällä itse ennusteparametrit. Tämän tutkimuksen ennusteet on luotu nimenomaan tarkkaa ennustemallia käyttäen. Kokonaisuutena SBB Financial Analyzer oli hyvin miellyttävä ja helppo käyttää.

8.6 Työn luotettavuus

Määrällisessä eli kvantitatiivisessa tutkimuksessa on usein käytetty luotettavuuden mittarina niin sanottuja reliabiliteetin ja validiteetin käsitteitä. Tutkimuksen reliabiliteetti tarkoittaa tehdyn analyysin johdonmukaisuutta sekä sitä, että saadut mittaustulokset on mahdollista toistaa myös muissa saman aiheen tutkimuksissa. Validiteetti puolestaan tarkoittaa, että tutkimukseen valitut aineiston analyysimittarit ovat päteviä eli mittaavat juuri sitä, mitä on tarkoituskin tutkia. (Jyväskylän Yliopisto 2021.)

Myös laadullisessa eli kvalitatiivisessa tutkimuksessa voidaan soveltuvin osin käyttää näitä käsitteitä, mutta vieläkin olennaisempaa laadullisessa tutkimuksessa on arvioida tutkimuksen uskottavuutta ja luotettavuutta. Tulokset eivät saa olla sattumanvaraisia ja valituilla tutkimusmenetelmillä on voitava tutkia sitä, mitä tutkimuksessa on tarkoitus tutkia. (Jyväskylän Yliopisto 2021.)

Kvalitatiivisen tutkimusmenetelmien oppimisympäristön KvaliMOTV:n artikkelin mukaan tutkimuksen reflektiota tulee kehittää koko tutkimusprosessin ajan. Oma toimintaa, tutkimusmenetelmien valintaa sekä saatujen tulosten tulkitsemista täytyy arvioida kriittisesti prosessin alusta loppuun. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Tämän tutkimuksen tutkimusmenetelmä (tilinpäätösanalyysi olemassa olevaa kirjallisuutta apuna käyttäen) saatiin luotettavia ja uskottavia tutkimustuloksia

Lahden 4H-yhdistyksen taloustilanteesta. Analysoitavat tunnusluvut valittiin yhdistyksen toimintaympäristö ja talouden erityspiirteet huomioiden, jonka jälkeen saatuja arvoja suhteutettiin kirjallisuudessa esiintyviin tavoitearvoihin. Tutkimuksessa saadut talouden tunnusluvut olivat yhdistyksen toiminnan kannalta relevantteja ja kertoivat talouden tilasta eri näkökulmista (yhdistyksen tämänhetkinen kannattavuus, vakavaraisuus sekä maksuvalmius).

Tutkimuksen toisena osana oli yhdistyksen toiminnanjohtajan ja hallituksen puheenjohtajan puolistrukturoitu teemahaastattelu. Tutkimushaastattelun tavoitteena on tuottaa tietoa ja aineistoa tutkimusongelmaan vastaamiseksi. Haastattelijan kysymysten sisältämällä rajauksilla, muotoilulla ja tyyllillä voi olla suuri vaikutus siihen, millaisia vastauksia aineistoon saadaan (Hyvärinen, Suoninen & Vuori s.a). Valittu haastattelumuoto (puolistrukturoitu teemahaastattelu) ja vuoropuheluun perustuva haastattelutilanne mahdollisti laajan tiedonhankinnan. Haastattelutilanteen äänitys toimi hyvänä muistinvirkistäjänä ja auttoi raportointivaiheessa erottamaan oleelliset seikat epäolennaisista.

Tutkimuksen luotettavuuden epävarmuudet liittyvät kuitenkin tutkimuksen haastatteluosuuteen. Sekä tutkimuksen tekijä että haastateltavat ovat yhdistyksen hallituksessa. Tällä saattaa olla vaikutusta näkemysten ja mielipiteiden subjektiivisuuteen. Toisaalta haastateltavilta löytyi paljon ns. hiljaista tietoa, jota ei yhdistyksen ulkopuolisilla henkilöillä ole. Haastattelun luotettavuutta lisää kuitenkin se, että haastateltavilla on erilaiset roolit yhdistyksessä: toiminnanjohtaja Kerkkä omaa pitkän kokemuksen yhdistyksen päivittäisestä toiminnasta ja sidosryhmätasolla tapahtuvien muutosten vaikutuksista yhdistyksen arkeen. Hallituksen puheenjohtaja Kaikkonen taas antoi arvokkaita näkemyksiä kaupunginvaltuutetun/kaupunginhallituksen jäsenen näkökulmasta etenkin tulevaisuuden rahoitusnäkyymiin ja yleiseen asenneilmapiiriin liittyen.

Haastateltavaksi olisi voinut valita useampiakin yhdistykseen liittyviä henkilöitä esimerkiksi yhdistyksen palkallisen henkilökunnan keskuudesta. Haastatteleamalla esimerkiksi myös järjestötason henkilöitä olisi ehkä saatu laajempaakin näkemystä yhdistystoiminnan tilasta Suomessa nyt ja tulevaisuudessa. Saatuja näkemyksiä olisi voinut peilata tutkimuskohteena olevan paikallisyhdistyksen tilanteeseen tulevaisuuden toimintaskenaarioita määriteltessä.

9 LOPUKSI

Tutkimustyö onnistui jopa odotettua paremmin ja prosessin edetessä kävi ilmi, kuinka tärkeä aihe on paitsi toimeksiantajalle, myös koko järjestölle. Vastaavia tutkimuksia taloudesta ja tulevaisuuden uhkakuvien vaikutuksesta ei ole ilmeisesti aiemmin tehty, josta syystä tutkimus herätti kiinnostusta järjestötasolla jo prosessin alusta lähtien.

Valitut tutkimusmenetelmät palvelivat tutkimuksen tarkoitusta ja tutkimuskysymyksiin löydettiin vastauksia kiitettävästi. Tutkimusta olisi ollut mahdollista syventää edelleen tutkimalla esimerkiksi palkkatukien jakautumista eri toiminta-alueille sekä analysoimalla kunkin toiminta-alueen tuloja, menoja ja jyvitettyjä yleiskuluja erikseen. Yhdistyksen taloutta olisi voinut myös verrata muihin järjestön paikallisyhdistyksiin, jotta olisi saatu kuva oman toiminnan vahvuuksista ja heikkouksista suhteessa muihin.

Tällä tutkimuksella saatiin kuitenkin luotua yleinen katsaus Lahden 4H-yhdistyksen tämänhetkiseen taloustilanteeseen, sen muutoksiin sekä tuleviin näkymiin. Työn pohjalta voidaan suunnitella tulevaisuuden toimenpiteitä tutkittuun tietoon perustuen.

Tutkimusprosessi on ollut myös oman oppimisen kannalta hyvin antoisa. Se lisäsi taitoa lukea ja tulkita yhdistyksen tilinpäätöstä sekä antoi paljon uutta oppia aatteellisen yhdistyksen tulo- ja kulueristä sekä huomioitavista talouden erityispiirteistä.

Tutkimusprosessia arvioitaessa tulee huomata, että aatteellisen ja voittoa tavoittelemattoman yhdistyksen arvon tuotto on pohjimmiltaan muualla kuin euroissa. Menestyksen mittareina voidaan pitää toimintavarmuuden mahdollistavan kannattavuuden ohella myös sosiaalisia seikkoja, joita on mahdotonta mitata. Näitä ovat esimerkiksi yhdistyksen rooli syrjäytymisen ehkäisemisessä sekä nuorten työelämävalmiuksien ja hyvinvoinnin tukemisessa. Toivon, että tämä tutkimus auttaa osaltaan näiden tavoitteiden saavuttamisessa sekä kestävän, vakaan yhdistystoiminnan turvaamisessa edelleen.

LÄHTEET

Ala-Risku, J. 2021. Tilinpäätösanalyysi paljastaa yrityksen arvonluontikapasiteetin. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.rantalainen.fi/julkaisut/artikkelit/tilinpaatosanalyysi-paljastaa-arvonluontikapasiteetin/> [viitattu 16.1.2024].

Alma Talent. 2018. Oikaistut tilinpäätökset kertovat totuuden suomalaisista yrityksistä. Blogi. Saatavissa: <https://www.almatalent.fi/blogi/oikaistut-tilinpaatokset-kertovat-totuuden-suomalaisista-yrityksista/> [viitattu 16.1.2024].

Alma Talent. s.a. Tunnuslukuopas. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.almatalent.fi/tunnuslukuopas/> [viitattu 17.1.2024].

Chelsie Kugler. 2020. What are pro forma financial statements? Blogi. Saatavissa: <https://cfoshare.org/blog/what-are-pro-forma-financial-statements/> [viitattu 17.1.2024].

Directors' Institute Finland. 2020. Kirjanpito- ja tilinpäätöskäytännöt. DIF-tietopankki. Saatavissa: <https://dif.fi/osa/kirjanpito-ja-tilinpaatoskaytannot/> [viitattu 21.12.2023].

Eliko Oy. s.a. Tuloslaskelma: mitä se pitää sisällän ja miten sitä tulisi lukea. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://eliko.fi/tuloslaskelma-mita-se-pitaa-sisallaan-ja-miten-sita-tulisi-lukea/> [viitattu 5.1.2024].

FinFami. 2017. Laatukäsikirja. Tunnusluvut. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://finfamiliaatu.fi/laatukasikirja/tunnusluvut/> [viitattu 11.1.2024].

Harju, A. 2020. Suomalainen kansalaisyhteiskunta. Tietopankki. Saatavissa: <https://kansalaisyhteiskunta.fi/tietopankki/suomalainen-kansalaisyhteiskunta/> [viitattu 22.1.2024].

Hasan, M. 2023. Tuloslaskelma: kaava, tulkinta ja esimerkki. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://yrittajan.fi/opi/tuloslaskelma> [viitattu 5.1.2024].

Helsingin yliopiston ylioppilaskunta. 2018. Järjestöwiki: Yhdistysopas. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://wiki.hyy.fi/index.php/Etusivu> [viitattu 10.1.2024].

Hyvärinen, M., Suoninen, E. & Vuori, J. s.a. Tietoarkisto. Laadullisen tutkimuksen aineistot: Haastattelut. WWW-dokumentti. Saatavilla: <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/laadullisen-tutkimuksen-aineistot/haastattelut/> [viitattu 12.2.2024].

Imarticus Learning. 2023. What is financial statement analysis and how is it different from financial analysis? WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://imarticus.org/blog/what-is-financial-statement-analysis-and-how-is-it-different-from-financial-analysis/> [viitattu 18.1.2024].

Jyväskylän Yliopisto. s.a. Tieteellisen tutkimuksen periaatteet. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://edumap.jyu.fi/tutkimuksenPeriaatteet.html> [viitattu 29.1.2024].

Kaikkonen, J. 2024. Hallituksen puheenjohtaja. Lahden 4H-yhdistys ry. Haastattelu 6.2.2024.

Kallinen, T. & Kinnunen, T. s.a. Etnografia. Jaana Vuori: Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Saatavissa: <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/laadullisen-tutkimuksen-prosessi/tutkimuksen-suunnittelu/> [viitattu 29.1.2024].

Kauppakamaritieto. 2023. Tietopalvelut. Yhdistyksen talous. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://kauppakamaritieto-fi.ezproxy.xamk.fi/tietopalvelut> [viitattu 5.1.2023].

Keele University. 2022. Five approaches to financial statement analysis. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://online.keele.ac.uk/five-approaches-to-financial-statement-analysis/> [viitattu 18.1.2024].

Kerkkä, P. 2024. Toiminnanjohtaja. Lahden 4H-yhdistys ry. Haastattelu 6.2.2024.

Kirjanpitolaki. 30.12.1997/1336

Lahden 4H-yhdistys ry. s.a. 4H-nuorisotyö – Huomisen huipulle! WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://lahti.4h.fi/yhdistys/> [viitattu 20.12.2023].

Leppiniemi, J. 2018. IFRS-periaatteita muille kuin... WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://tilisanomat.fi/ifrs/ifrs-periaatteita> [viitattu 21.12.2023].

MLL Vapaaehtoisnetti. 2022. Yhdistyksen taloushallinto: Kirjanpito. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://vapaaehtoisnetti.mll.fi/toimiva-yhdistys/yhdistyksen-taloushallinto/kirjanpito> [viitattu 10.1.2024].

Niskanen, J. & Niskanen, M. 2016. Tilinpäätösanalyysi. 2. tarkastettu painos. Helsinki: Edita. Saatavissa: <https://kaakkuri.finna.fi/Record/kaakkuri.225475?sid=3507964033> [viitattu 21.12.2023].

Näpärä, L. 2017. Spoken Oy. Haastattelun lajityypit. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://spoken.fi/haastattelun-lajityypit/> [viitattu 29.1.2024].

Opintokeskus Sivis s.a. Yhdistyksen säännöt ja yhdistyslaki. WWW-dokumentti. Saatavilla: <https://www.kokouskaytannot.fi/kokoukset-yhdistystoiminnassa/yhdistyksen-saannot-ja-yhdistyslaki/> [viitattu 9.1.2024].

Patentti- ja rekisterihallitus. 2022. Yhdistyksen perustajalle. WWW-dokumentti. Saatavissa: https://www.prh.fi/fi/yhdistysrekisteri/yhdistyksen_perustajalle.html [viitattu 9.1.2024].

Saaranen-Kauppinen A. & Puusniekka A. 2006 KvaliMOTV – menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen

tietoarkisto. Verkkojulkaisu. Saatavilla: <https://www.fsd.tuni.fi/metelmaopetus>. [viitattu 13.2.2024].

SBB – Solutions for Business & Brains Oy. 2016. WWW-dokumentti. Saatavilla: <https://sbb.fi/> [viitattu 9.1.2024].

Seppänen, H. 2022. ROA, ROE; ROIC, ROCE ja mitä kaikkia niitä olikaan... Blogi. Saatavissa: <https://stakatemia.fi/blogit/roa-roe-roic-roce-ja-mita-kaikkia-niita-olikaan-muista-nama-3-asiaa-mittarin-valinnassa/> [viitattu 18.1.2024].

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö. 2023. Järjestöt ja yhdistykset osana sosiaali- ja terveydenhuollon järjestelmää. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://stm.fi/jarjestot-ja-yhdistykset> [viitattu 22.1.2024].

Suomen 4H-liitto 2019. 4H-yhdistyksen luottamushenkilön opas. Liite 1. Paikallisen 4H-yhdistyksen mallisäännöt.

Suomen 4H-liitto. s.a. 4H-järjestö. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://4h.fi/4h-jarjesto/> [viitattu 20.12.2023].

Suomen 4H-liitto. s.a. Arvot ja kasvatusajattelu. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://4h.fi/4h-jarjesto/jarjeston-toiminta/arvot-ja-kasvatusajattelu/> [viitattu 20.12.2023].

Suomen 4H-liitto. s.a. Innostu, onnistu ja opi uusia asioita kavereiden kanssa. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://4h.fi/> [viitattu 20.12.2024].

Suomen Pakolaisapu s.a. Järjestöhautomo: Yhdistyksen perustaminen. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://jarjestohautomo.fi/yhdistystietopankki/yhdistyksen-perustaminen/> [viitattu 10.1.2024].

Taloushallintoliitto s.a. Kirjanpidon ABC. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://taloushallintoliitto.fi/tietopankki/kirjanpidon-abc/tilinpaatos/> [viitattu 21.12.2023].

Taloushallintoliitto. 2023. Uutiset ja tiedotteet. Yhdistyslaki muuttui... WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://taloushallintoliitto.fi/yhdistyslaki-muuttui-helmikuun-alussa-muutosten-hyodyntaminen-voi-edellyttaa-saantojen-paivitamista/> [viitattu 10.1.2024].

Taloustutka s.a. Tunnusluvut: Tilinpäätösanalyysi tutuksi. WWW-dokumentti. Saatavilla: <https://product.taloustutka.fi/tunnusluvut-etusivu/> [viitattu 18.1.2024].

Tilastokeskus. s.a. Käsitteet. Aatteellinen yhdistys. WWW-dokumentti. Saatavissa: https://www.stat.fi/meta/kas/aatteellinen_yh.html [viitattu 9.1.2024].

Tilastokeskus. 2023. Käsitteet. Mikroyritys. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www2.tilastokeskus.fi/meta/kas/mikroyritys.html> [viitattu 21.12.2023].

Tilitoimisto Riihos s.a. Liikevoitto ja sen laskeminen. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://riihos.fi/liikevoitto/> [viitattu 18.1.2024].

Visma. 2024. Kirjanpidon sanakirja. Verkojulkaisu. Saatavissa: <https://www.passeli.fi/kirjanpidon-sanakirja/t/tase/> [viitattu 13.2.2024].

Vuosikertomus 2022. Lahden 4H-yhdistys ry. 2023. PDF-Dokumentti. Saatavissa: <https://bin.yhdistysavain.fi/1568124/hQI5VfRQPdTnWBakYpyn0Z5d-C/Vuosikertomus2022valmis.pdf> [viitattu 20.12.2023].

Yhdistystoimijat. s.a. Tilinpäätös. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.yhdistystoimijat.fi/toiminnot/talous-2/tilinpaatos/> [viitattu 5.1.2023].

Lahden 4H-yhdistys ry

TASE VASTAAVAA

	31.12.2022	31.12.2021
TASE VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto		
Koneet ja laitteet	6 097,23	13 129,64
Koneet ja kalusto (alv)	1 601,82	2 135,75
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	7 699,05	15 265,39
Sijoitukset		
Muut osakkeet ja osuudet		
Osakkeet ja osuudet	0,00	20 000,00
Sijoitukset yhteensä	0,00	20 000,00
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	7 699,05	35 265,39
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet		
Välitysvarasto	0,00	2 500,00
Vaihto-omaisuus yhteensä	0,00	2 500,00
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset		
Myyntisaamiset	7 828,00	4 351,97
Myyntisaamiset yhteensä	7 828,00	4 351,97
Muut saamiset		
Muut saamiset, lyhytaikaiset	5 425,93	5 520,00
Muut saamiset yhteensä	5 425,93	5 520,00
Siirtosaamiset		
Siirtosaamiset, lyhytaikaiset	43 141,79	49 290,72
Siirtosaamiset yhteensä	43 141,79	49 290,72
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	56 395,72	59 162,69
Rahat ja pankkisaamiset		
Rahat		
Rahat/käteisvarat	150,00	0,00
Rahat yhteensä	150,00	0,00
Pankkisaamiset		
Pankkitili 1	77 200,30	51 655,02
tili	157 497,42	131 028,96
Pankkisaamiset yhteensä	234 697,72	182 683,98
Rahat ja pankkisaamiset yhteensä	234 847,72	182 683,98
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	291 243,44	244 346,67
VASTAAVAA YHTEENSÄ	298 942,49	279 612,06

Lahden 4H-yhdistys ry

TASE VASTATTAVAA

	31.12.2022	31.12.2021
TASE VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Toimintapääoma		
Toimintapääoma	226 744,76	191 771,55
Toimintapääoma yhteensä	226 744,76	191 771,55
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	18 774,92	33 459,00
Tilikauden ylijäämä (alijäämä) yhteensä	18 774,92	33 459,00
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Ostovelat		
Ostovelat	10 342,43	7 402,79
Ostovelat yhteensä	10 342,43	7 402,79
Muut velat		
Ennakkonpidätysvelka	2 436,19	1 975,37
Sotu -velka	196,41	296,29
Tyel -velka	3 788,85	4 802,62
Tvm -velka	943,95	1 073,28
Ay-velka	59,03	57,86
Arvonlisäverovelka	3 695,11	3 981,25
Verotilivelka	0,00	9 128,62
Muut velat	1 041,00	498,00
Muut velat yhteensä	12 160,54	21 813,29
Siirtovelat		
Siirtovelat	21 619,91	13 684,58
Vuositilomappalkkavelka	8 268,23	11 480,85
Muut siirtovelat	1 031,70	0,00
Siirtovelat yhteensä	30 919,84	25 165,43
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	53 422,81	54 381,51
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	53 422,81	54 381,51
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	298 942,49	279 612,06

Lahden 4H-yhdistys ry

TULOSLASKELMA

1.1.2022-31.12.2022 1.1.2021-31.12.2021

TULOSLASKELMA**VARSINAINEN TOIMINTA****NUORISOTOIMINTA**

Nuorisotoiminnan tuotot	23 664,47	24 204,48
Nuorisotoiminnan palkkatuet ja saadut korvaukset	5 356,40	274,50
Nuorisotoiminnan palkat	-23 007,41	-39 785,51
Nuorisotoiminnan sosiaaliturvamaksut	-205,96	-534,23
Nuorisotoiminnan eläkevakuutusmaksut	-1 533,00	-5 510,90
Nuorisotoiminnan muut henkilösivukulut	-1 101,33	-1 695,10
Nuorisotoiminnan toimihenkilöiden koulutuskulut	-550,00	0,00
Nuorisotoiminnan matkakulut	-1 618,02	-1 230,09
Nuorisotoiminnan muut kulut	-17 139,33	-10 291,30
Vuokrat	-1 187,66	-709,15
Toimistokulut	-1 421,73	-444,87
Hallintokulut	-9 577,84	-6 492,74
Poistot	-3 566,34	-5 088,45
Muut yleiskulut	-3 757,96	-9 257,59
NUORISOTOIMINTA yhteensä	-35 645,71	-56 560,95

JÄRJESTÖTUOTTEET JA -PALVELUT

Järjestötuotteet ja -palvelut tuotot	55 851,08	43 771,31
Järjestötuotteet ja -palvelut palkat	-59 954,52	-60 506,97
Järjestötuotteet ja -palvelut sosiaaliturvamaksut	-800,91	-901,83
Järjestötuotteet ja -palvelut eläkevakuutusmaksut	-11 039,08	-9 958,61
Järjestötuotteet ja -palvelut muut henkilösivukulut	-853,01	-1 250,63
Järjestötuotteet ja -palvelut kulut	-56 305,38	-47 835,59
Palvelutoiminnan palkkatuet ja saadut korvaukset	110 144,13	77 292,61
JÄRJESTÖTUOTTEET JA -PALVELUT yhteensä	37 042,31	610,29

TYÖLLISTÄMISTOIMINTA

Työpalvelutuotot (ei alv)	136,03	-390,43
Työpalvelutuotot (alv) 24%	4 650,00	4 920,28
Työpalvelutuotot (alv) 10%	265,00	0,00
Työllistämistuotot	5 123,26	0,00
Työllistämistoiminnan palkat	-9 420,95	-442,95
Työllistämistoiminnan sosiaaliturvamaksut	-125,44	-4,70
Työllistämistoiminnan eläkevakuutusmaksut	-1 744,38	-47,42
Työllistämistoiminnan muut henkilösivukulut	-154,55	-6,89
Muut työllistämistoiminnan k. (ei alv)	-316,04	105,88
Muut työllistämistoiminnan k. (alv) 24%	-170,99	-200,98
Muut työllistämistoiminnan k. (alv) 10%	-71,02	0,00
Välittömät verot	0,00	-699,58
TYÖLLISTÄMISTOIMINTA yhteensä	-1 829,08	3 233,21

HANKETOIMINTA

Hankkeen avustus	57 396,62	85 229,00
Hankkeen palkat ja palkkiot	-79 456,27	-69 897,58
Hankkeen sosiaaliturvamaksut	-1 048,44	-1 058,72
Hankkeen eläkevakuutusmaksut	-14 630,59	-11 917,66
Hankkeen muut henkilösivukulut	-840,34	-1 118,61
Hankkeen ostopalvelut	-2 330,33	0,00
Hankkeen matkakulut	0,00	-950,09
Hankkeen vuokratulot	-210,00	0,00
Hankkeen toimistokulut	-759,69	-302,89

Lahden 4H-yhdistys ry

TULOSLASKELMA

	1.1.2022-31.12.2022	1.1.2021-31.12.2021
Hankkeen koulutuskulut	-672,76	-180,00
Hankkeen muut kulut	-2 172,74	-9 429,51
Flat rate	-490,49	-395,10
HANKETOIMINTA yhteensä	-45 215,03	-10 021,16
VARAINAINEN TOIMINTA YHTEENSÄ	-45 647,51	-62 738,61
VARAINHANKINTA		
Jäsenmaksutuotot	8 096,67	7 608,42
Jäsenmaksukulut	-2 429,01	-2 215,79
Lahjoitukset ja avustukset	15 000,00	12 078,80
Muut varainhankintakulut (ei alv)	-150,00	0,00
VARAINHANKINTA YHTEENSÄ	20 517,66	17 471,43
SUJOITUS- JA RAHOITUSTOIMINTA		
Tuotot	0,00	0,72
Kulut	-8,12	-69,06
SUJOITUS- JA RAHOITUSTOIMINTA YHTEENSÄ	-8,12	-68,34
ELINKEINOTOIMINTA		
Elinkeinotoim.t. (ei alv)	3 697,89	185,36
Elinkeinotoim.t. (alv) 24%	125 409,06	83 755,19
Elinkeinotoim.t. (alv) 14%	23 902,38	24 183,72
Elinkeinotoim.t. (alv) 10%	3 002,73	0,00
Palkkatuet ja saadut korvaukset	19 583,95	40 575,32
Elinkeinoiminnan palkat	-73 493,36	-33 366,37
Elinkeinoiminnan sosiaaliturvamaksut	-993,69	-510,50
Elinkeinoiminnan eläkevakuutusmaksut	-13 762,06	-5 879,28
Elinkeinoiminnan muut henkilösivukulut	-1 836,70	-664,99
Muut elinkeinotoim.k. (ei alv)	-25 036,87	-3 679,53
Muut elinkeinotoim.k. (alv) 24%	-36 342,88	-39 726,78
Muut elinkeinotoim.k. (alv) 14%	-8 773,77	-6 808,81
Välittömät verot	-2 705,52	-11 612,67
ELINKEINOTOIMINTA YHTEENSÄ	12 651,16	46 450,66
YLEISAVUSTUKSET		
Kunnan avustukset	10 096,73	11 000,00
Valtionavustukset		
Valtionavustus 4H-toimintaan	21 165,00	21 343,86
YLEISAVUSTUKSET YHTEENSÄ	31 261,73	32 343,86
TILIKAUDEN TULOS	18 774,92	33 459,00
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	18 774,92	33 459,00

